Թ. ՏԱՐԻ 2703 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 28 ԱՐԱՑ 4385 4 ՓԵՏՐՎԱՐ 1893 29 ՐԵՃԻՊ 1310 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՏԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزه‌سی ادارەسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժէք 150
» » Վեցամսեայ » » 75
» » Եռամսեայ » » 40
Օտար երկիրներեն Տարեկան 56
» » Վեցամսեայ 28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տարբեր Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Պատուոյ թղթատախտակի վրայ Դրամ 50

Խմբագրութիւնս ուղղուած նամակներ կամ այլ գրութիւններ եւ դիմումներ.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4/16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԴԱՏԱՎԱՃԻՌՆ

Անցեալ հինգշաբթի կէս օրին բոլոր Փարիզեցիք ոսքի վրայ էին՝ Բանտայի ամբաստանելոց մասին տրուած վճիռը լսելու։ Պ. Պ. Շարլ տը Լէսէբս, Մարիուս Ֆոնդան, Էյֆել և Հանրի Քոթիւ անհաւատներ էին Ատենին բացուելուն, և դատարանի անցքերուն մէջ շրջագայելով երեք երկար ժամեր անցուցին մահացուցիչ սպասման մէջ։ Բարեկամք և փաստաբանք պաշարած՝ կը զրաղեցնէին զիրենք։ Վճիռը կէս օրին պիտի արտասանուէր։ Անկէ ի վեր ժամ մը, երկու ժամ կ'անցնի, և ձայն չկայ։ Ատեանը դեռ կը խորհրդակցի։ Նախագահ Բէրիվիէ քանի օրէ ի վեր կը խմբագրէր վճռագիրը, բայց շատ մը կէտերու վրայ միւս դատաւորաց հետ համաձայնիլ պարտէր տակաւին։ Այնմէնէն անտարբերներն անդամ այս մեծ դէպքին տպաւորութիւնը կը կրէին, կը հետաքրքրուէին, կը ցաւակցէին, թեր ու դէմ կարծիքներ կը յայտնէին։

Վերջապէս, կէս օրէն ետքը ժամ 2.40ին, բարեպանը ծանոյց Ատենին բացումն, և նախագահն սկսաւ կարդալ վճռագիրը՝ խորին լռութեան մէջ։

Վճռագիրը շատ զօրեղապէս և մանրամասնապէս խմբագրուած է։

Նախ և առաջ, վճիռը կը մերժէ ժամանցումի (դ-բ-ոբ-ը ջ'ան) փաստը։

Յետոյ, Խորդխորնեան ամբաստանութիւնը քննելով, կը ճշդէ ընդհանուր դատախազին ի մէջ բերած իրողութիւնները, զորս կը հաստատէ։ Կէտ առ կէտ կը ցուցնէ թէ Ֆերտինան տը Լէսէբս, Շարլ տը Լէսէբս և իրենց ազակիցք խաբէական հնարքներու դիմած են՝ երեւակայական դէպքի մը հասարակութիւնն հաւատացնելու եւ դրամ ժողվելու։ Ընդհանուր դատախազի ճառին (Ատ-ե-ա-ի մէջ արդէն ընդարձակօրէն մանրամասնուած) կրկնութիւնը չընելու համար, կը բաւէ յիշել թէ Վերաքնիչ Ատեանը կը մեղադրէ զՊ. Ֆերտինան տը Լէսէբս և միւսները՝ 1888ին այնքան ձեռնհաս ճարտարագէտներու կարծիքը լսելէն ետեւ տակաւին հաւատնուն համար հարթ յատակի վրայ ջրանցի կամ սահանագուռներով ջրանցի կարելիութեան, և 600 միլիոնով ամէն ծախք գոցել կարելի է ըսելնուն համար, թէեւ պայմանագրաց հետ եղած սակարկութիւններէն դրապէս գիտէին թէ աւելի մեծ գումար մ'ալ պիտի չբաւէր տակաւին։ Ժողովուրդը խաբած են նաև չնուելիք ջրանցին բերելիք հասոյթին քանակութեան վրայ։ Խաբած են ժողովուրդը՝ հաւատացնելով թէ միանուագ գումարով մը ջրանցին չնութիւնն ստանձնած է Հէրսան տունը, մինչ այնպիսի բացարձակ պայմանագրութիւն չէին կնքած ո՛չ մէկ տան հետ։ Ժողովուրդը խաբած են նաեւ պայմանագրաց կատարած չնութեանց վրայ, ծախքերը պակաս և փոքրուած հողին քանակութիւնն աւելի ցուցնելով, ամէն հաչիւ խարդախելով։ Խաբած են մանաւորապէս ժողովրդեան խոնարհագոյն մասն, որոյ խնայութեանց աչք տնկած էր Ֆերտինան տը Լէսէբս։ Այս ստայոդ յայտարարութեանց աւելի ոյժ տալու համար, Ֆերտինան տը Լէսէբս և այլք «սեղանաւորական խմբակներ» կազմած են, որք ամենեւին չեն նմանիր ուրիշ փոխառութեանց առթիւ պարկեշտորէն կազմուած խմբակներու։ Զի առանց բան մը վտանգելու, միայն շահ կ'ընդունէին, Ընկերութեան հնարաւոր չդործելու համար Սակարանի մէջ և այլուր։ Այս կարծեցեալ խմբակին պարկեշտութեան ասոիճանին վրայ դաղափար մը տալու համար, վճռագիրը կը յիշէ մանաւանդ Պառոն տը Ռէյնաք, որ 3,390,375 ֆր. ընդունած է իբրեւ խմբակի անդամ և 2,590,000 ֆր. եւս իբրեւ լրագրութեան ծախք։ Խաբէական հնարք մ'էր նաեւ Հիւկօ Օպէրնետօրֆէրի տրուած գումարները (իբր 4 միլիոն), Սակարանի մէջ Բանտայի թուղթերը բարձր բռնելու և ժողովուրդը խաբելու համար իբրեւ ճշմարիտ կացութեան վրայ։

Թէեւ ամբաստանեալք առարկած էին թէ 1888ի պարգեւաւոր փոխառութեան առթիւ Երեսփ։ Ժողովոյ մէջ ամէն բան զրուցուած ըլլալով հակառակ Ընկերութեան հասարակութիւնը գործին երկու կողմերն ալ լսած էր ու չէր կրնար խաբուիլ, բայց Ատենը կը յիշեցնէ թէ այս վիճաբանութիւն Պուշոնեան Օրէֆէյն մէջ միայն լոյս տեսած է, (միւս ամէն լրագիրք՝ Ընկերութեան կողմէ վարձեալ՝ լռութիւն պահած էին,) և ժողովուրդէն խիստ քիչեր Պուշոնեան Օրէֆէյն երեսը կը տեսնեն։ Հետեւապէս, Ընկերութեան խաբէական հնարքներէն հրապուրուելով դրամ տուած է հասարակութիւնը։

Խաբէական հնարք նաեւ Ֆերտինան տը Լէսէբսի իւր որդւոյն հետ պտոյտները դաւառաց մէջ՝ ի յայտ զուարթութիւն վերջին փոխանակութեան, երբ մեծամեծ խոստումներ ընելը բաւ չհամարելով, ծերունին Լէսէբս որ այլեւս ատենաբանելու կարողութիւն չունէր՝ դրպանէն կը հանէ իւր թէ նոյն վայրկենին փարիզէ եկած հեռագիր մը՝ ծանուցանող թէ 200 հազար թուղթի մէկէն ստորագրուեր է, և անոր վրայ ունկնդիրք հրաման կը դրկեն փարիզ և 14,000 ֆր.ի պարգեւաւոր թուղթերու կը ստորագրուին։

Վճիռն անցնելով Վոռոնոֆեան ղեղեան ամբաստանութեան, նախ կը պարզէ թէ յանձնուած դրամը փոխանակ իւր բուն նպատակին գործածելու մըսխել վստահութեան զեղծում է, և թէ մխողին այս բանէ անձնական շահ մը քաղած չըլլալն, այսինքն՝ դրամն իւր գրպանը դրած չըլլալը չի փոխեր օրէնքին արամադրութիւնը։

Արդ, 1888ի պարգեւաւոր փոխառութեան առթիւ տեսօրէնն այնպիսի ծախքեր ըրած է որք իրեն յանձնեալ դրամներու մասնում էին լոկ։ Վճռագիրը կը մանրամասնէ այս ծախքեր, պախարակելով Ընկերութեան «գլատնի վարկերն» և լրագրութեան ոչ միայն ծանուցումներն այլ և խմբագրականները վարձու բռնելու դրութիւնն։ Եւ թէպէտ լրագրութեան մասին բարոյական մէջ մնած սովորութիւններն հաշուի կ'առնու, բայց «սեղանաւորական խմբակի» անդամներուն վճարեալ գումարներն անարդարանալի կը գտնէ։ Կը դատապարտէ մանաւանդ «անանուն» գումարներն, որք «անխոստովանելի» և «չխոստովանուած» նպատակներու յայտագրեր են։ Ուստի, վստահութեան զեղծման ամբաստանութիւնն ևս հաստատուած կը դտնէ վճռագիրը—

«Նկատելով թէ Ընկերութեան տումարներով և ներկայ երեք ամբաստանելոց յայտարարութեամբք ապացուցեալ է թէ ամենքն ալ մասնակցած են Ընկերութեան դրամներուն մսխման, Շարլ տը Լէսէբս ժաք տը Ռէյնաքի միջոցաւ, խմբակներու կողմութեամբ, շահաբաժիններու բաշխումով և անարդարանալի միջնորդչէքներով, Մարիուս Ֆոնդան և Քոթիւ ստորագրելով անանուն վճարագիրները, զորս գանձողներն անծանօթ կ'ուզէին մնալ։

«Եւ թէ, այսպէս վարուելով, ուրիշ բան չեն ըրած բայց եթէ Ֆերտինան տը Լէսէբսի ներշնչումներուն հետեւիլ, եւ ուրիշ նպատակ չունէին բայց եթէ իրենց սեփական շահը փրկել, իրենց անձնական հաշիւներն յառաջ տանիլ։

«Եւ թէ Ընկերութեան շահերուն չկրենալ ծառայելու համոզումովն էր որ առնոր վերջին գումարներուն մէկ մեծ մասը մխած են, և ամենքը մէկէն մեղապարտ գտնուած են վստահութեան չարաչար գործածման յանցանքով։»

* * *

Գալով Պ. Էյֆէլի, վճռագիրը խորդխորնեան ամբաստանութենէն զերծ կը կացուցանէ զնա, նկատելով թէ Էյֆել չէր կրնար գիտնալ թէ Բանտայի Ընկերութենէն իւր ընդունած գումարները խարդախութեամբ ձեռք բերուած էին։

Բայց Էյֆել վոռոնոֆեան ղեղեան գործած է ի մեծս Բանտայի Ընկերութեան պայմանագրութիւններ կնքելով, որովք նախատեսուած գումարներն ընդունած է, բայց իւր վրայ պարտ դրուած յանձնումներն ու աշխատութիւնները չէ կատարած։ Էյֆել պաշտօն մ'ունէր Ընկերութեան կողմէ, և խաբած է Ընկերութիւնն, ու մեծամեծ գումարներ գրպանած, առանց փոխարէն ծառայութիւն մը մատուցանելու։ Վճռագիրը մանրամասն քննելէ ետքն Էյֆելի և Ընկերութեան պայմանագրութիւնները, կը յարէ թէ հաշուեյարդար Պրիւնէէ ստացած անդորրագիրը չաղատեր Էյֆել, որ սխալ տեղեկութիւններ հաղորդած է հաշուեյարդարին, կեղծ հաշիւներ ցուցած է, և քաղաքային եղանակաւ ձեռք բերուած այսպիսի անդորրագիր մը արդելք չի կրնար ըլլալ ընդհանուր դատախազին կողմէ բացուած պատժական դատաստանին։

Հետեւապէս։

Ատեանը կը յայտարարէ թէ Ֆերտինան տը Լէսէբս, Շարլ տը Լէսէբս, Ֆոնթան և Քոթիւ յանցաւոր են, զի

Ա. Երեք տարիէ պակաս ժամանակէ մ'ի վեր, միաբանութեամբ խաբէական հնարքներ ի գործ դրած են երեւակայական դէպքի մը յոյսը նե.շնչելու համար, և դրամ հաւաքած են 1888 յունիս 26 ի պարտաթղթոց ի հրապարակ հանման առթիւ և այս միջոցներով ուրիշի դրամը մասամբ կամ ամբողջովին իւրացուցած են խաբէութեամբ։

Բ. Երեք տարիէ պակաս ժամանակէ մ'ի վեր, Բանտայի Ընկերութեան և իւր պահանջատերց ի վնաս չարաչար գործած կամ մխած են գոյքեր ու դրամներ որք իբրեւ աւանդ յանձնուած էին իրենց, որոշ նպատակի մը գործածուելու համար։

Անպարտ դ'արձակէ Էյֆել իրեն զեմ ուղղուած խարդախութեան ամբաստանութենէն, և ընդհակառակն յանցաւոր կը նկատէ զնա՝ երեք տարիէ պակաս ժամանակէ մ'ի վեր ի վնաս Բանտայի Ընկերութեան անիրաւապէս իւրացնելուն կամ մխելուն համար գոյքեր ու դրամներ որք իբրեւ աւանդ յանձնուած էին իրեն, որոշեալ նպատակի մը գործածելու համար։

Այս ամէն յանցանք նախատեսուած և պատժուած են 405, 408 և 406 յօդուածովք պատժական օրէնքի։

Ուստի, Պ. Ֆեր. և Շարլ տը Լէսէբս դատապարտուած են ծանրագոյն պատժոյն խարդախութեան և վստահութեան զեղծման համար, (հինգ տարի և 3,000ական ֆր.) և Էյֆել դատապարտուած է ծանրագոյն պատժոյն՝ վստահութեան զեղծման համար միայն։ (երկու տարի և 20,000 ֆր.) Ֆոնդան եւ Քոթիւ նոյն յանցանօք նուազ ծանր պատժոյ դատապարտուած են (երկու տարի և 3,000ական ֆր.)

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԼՈՑ ՎՃՌԱԳԻՐԸ

Ի լուր այս ահռելի վճռոյն, որ իրենց բոլոր կեանքը կը վճռայնէ, Պ. Շարլ տը Լէսէբս։ Պ. Մարիուս Ֆոնդան և Պ. Էյֆել ընկճեցան մնացին։ Իրենց աչքերը գեռնէն վեր չէին բարձրացներ, և լրիկ արտասուք կը թափէին։ Միայն Պ. Հանրի Քոթիւ ինքզինքին տէր կ'երեւէր տակաւին։ Դատավճռոյն ընթերցումը վերջանալէն ետեւ, ուկնդիր բազմութիւնը լռութեամբ ցրուեցաւ։ Ամեն ոք կը մեղքնար ծերունի Լէսէբսը մանաւանդ։ Դատարանին դրան առջեւ, բազմաթիւ բարեկամք իրենց աչը կը կարկառէին առ Պ. Շարլ տը Լէսէբս, որ այն ատեն չկրցաւ իւր արցունքը ծածկել բազմութենէն։

Պ. Պ. Շ. տը Լէսէբս և Ֆոնդան արդէն կաշառատուութեան գործին համար բան տարկուած ըլլալով, նորէն բանտ տարուեցան։ Իսկ Պ. Պ. Քոթիւ և Էյֆել, որք տակաւին վճռաբեկ ատենին չէին դիմած, առժամապէս ազատ ըլլալով, իրենց տունը գացին։ Իրենց առջեւ, դատարանի սրահներուն մէջ ամէն ոք գլխարկը վար առնելով ցաւակցութիւն կը յայտնէր։ Պ. Էյֆելի կ'ընկերանար իւր փեսայն Պ. Սալ, և իրեն ցաւակցութիւն յայտնողներուն ապշութիւն կը յայտնէր իրեն դէմ արձակեալ վճռոյն համար, որուն բնաւ չէր սպասեր։ Շատեր փութացին դատապարտեալներուն ընտանեաց մօտ, և մխիթարեցին զանոնք, յոյս տալով թէ վճռաբեկ ատեանն աւելի ողորմած կըլլայ ըլլալ։ Պ. Էյֆելի աղջիկը՝ տիկին Սալ՝ ի լուր վճռոյն հիւանդացաւ։ Տիկին Շարլ տը Լէսէբս մարդու չերեւար։

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԼՈՑ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ

Այնմէնէն սրտաջարժ տեսարանը Պ. Քոթիւի տան մէջ պատահեցաւ։ Ծանուցինք թէ օր յառաջ Պ. Քոթիւ արձակուած էր՝ կաշառատուութեան գործին մէջ մասնակցութիւն չունենալն ապացուցելով։ Այս առաջին յաջողութեամբ քաջալերեալ, ինք և իւր կին կը յուսային թէ պատժական դատաստանէն ալ անպարտ պիտի երթէր։ Բարեկամք և ազգականք հաւաքուած էին Տիկին Քոթիւիի քով, երբ Պ. Քոթիւ դատարան գնաց վճիռը լսելու։ Տիկին Քոթիւ ազգական երիտասարդէ մը խնդրած էր կառքով չուտ գալ իրեն իմաց տալ վճիռն։ Այնեն անդամ որ կառք մը կենար դրան առջեւ, Տիկինը վարագոյրը կը քաշար, կը նայէր։ «Չէ, ան չէ։ Ա՜ խ ո՞ւշակ երկար տեւեց»։

—Բայց ըլլալիքն յայտնի է։ Անուշա՛ անպարտ պիտի թողուի։

—Անմիջապէս հո՞ս պիտի գայ։

—Չէ, նախ իւր հօրաքրոջ քով պիտի երթայ։ զի Վիեննայէ դառնալէն, քանա մտնելէն և քանակ երեւելէն ի վեր չէ գացած հօրաքրոջը քով։ պիտի երթայ ձեռքը պագնելու։ ետքը տուն պիտի գայ իրենց։

—Ցիսուն երկո՞ւ օր քանտ պառկեցուցին անմեղ մարդ մը։ Եւ ինչո՞ւ համար։ Որպէս զի Պ. Ֆրանքվիյ ընդամենը 20 վայրկեան հարցաքննէր զինք։ Ըլլալիք բան է։ Ինչո՞ւ լրագիրը բան չեն գրեր։

Ի մի բան, ամէն ոք այնպէս կը խօսէր իբր թէ Պ. Քոթիւ անպարտ արձակուած ըլլար արդէն։ Տիկին Քոթիւ ան չէ ինչ որ էր վեց շաբաթ յառաջ։ Կրած սրտայուզութենէն չատ նիհարցած, դէմքին ոսկորները տնկուած են։ Բայց այն յուսով թէ մէկ երկու վայրկենէն ամէն բան պիտի վերջանայ, զուարթ դէմք մը կը ցուցնէ։

Բայց ազգական երիտասարդը չերեւիր։ Ո՞վ գայ ազէկ։ Պ. Քոթիւ ինք կուգայ ընկեցեալ։ Դէմքէն ամէն ոք կը հակնայ ամէն բան։ Տիկինը կուլայ։ Ա՛յ մարդ չէն ընդունիր։ Կեղտոտուն ալ տունը չեն ուտեր որպէս զի այդերուներ չձանձրացնեն զիրենք։ Կառք մը կը նստին և ազգականի մը տուն կ'երթան, տգաքներն ընտանիքէն մէկու մը ձգելով։ զի, աւա՜ղ, այս դժբախտութեան մէջ տղայք կան զրս խօսելիլ պէտք է։

Պզտիկ տղայն զարմանքէն խոչոր խոչոր բացած աչքերով կը դիտէ այդերները։ Մեծ տղայն (14 տարեկան) կ'ըսէ ինքնիրեն։ «Ասոր Քաղաքականութիւն կ'ըսեն։ Բարեկամներէն ոմանք կ'ըսեն թէ Պ. Քոթիւ Վիեննայէ գալու և անձնատուր ըլլալու չէր։ —Չէ, չէ։ Պ. Քոթիւ գոհ է եկած ըլլալուն, զի պատուոյ պարտականութիւն մը կատարած եղաւ։

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՖՐԱՆՍԱ.

Փարիզի մէջ, հասարակ ժողովուրդն, որ իւր փոքրիկ խնայութիւններն յանձնած էր Բանտայի գործին, գոհ է այս դատավճռէն, մանաւանդ որ մեծին ու փոքրին այսպէս միօրինակ դատապարտութիւն օրինական հաւասարութեան նուիրագործումը կը համարի։

Ընդհակառակն, հասարակութեան բարձր դասերը, դրագէտները, քաղաքագէտները, սեղանաւորներն ու վաճառականները դժգոհ են այսչափ խիստ վճռոյ մը ենթարկումէն մանաւանդ Ծերունի Լէսէբսի։

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ՕՏԱՐ ԵՐԿՐԱՑ ՄԷՋ

Լոնտոնի մէջ ընդհանուր զարմանք պատճառեր է։ Վճիռն հաղորդող հեռագիրն Երեսփ։ Ժողովոյ արտաքին սրահին մէջ փակցուելով, ընդհանուր խօսակցութեան նիւթ եղեր է։

Փեթերսպուրկի մէջ սաստիկ ցաւ պատճառեր են Պ. Ֆ. Տը Լէսէբսի և Պ. Էյֆելի դէմ արձակեալ վճիռք։ Էյֆել համակրանք կը վայելէ Փեթերսպուրկի մէջ։ Նեվա գետին վրայ կառուցուելիք մեծ նաւարանի մը չինութիւնն ինք ստանձնած էր, և կ'ըսուի թէ ֆրանսացի ճարտարագիտաց մեծագոյնին դէմ արձակեալ այս վճիռ օտար երկրաց մէջ մեծ ինաս պիտի հասցնէ ամէն ֆրանսական ձեռնարկութեանց։

Պերլինի մէջ կը մեկնքան Ծերունի Լէսէբսն, որ Վիշեէլմ Ա. Ծերունի կայսեր և անոր թոռան կողմէ պատուովք ընդունուած և յարգուած էր իբրեւ մարմնացումն ֆրանսական հանճարի։

Վիեննայի մէջ եւս կը յիշուի Ծերունի Լէսէբս, և լրագիրք ցաւ կը յայտնեն իւր 88 տարեկան հասակին մէջ կրած այս ահռելի դժբախտութեան համար։

ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆ։

—Անցեալ օր ծանուցինք թէ մօտերս վախճանեալ Անգլիացի մը 150,000 ոսկի կտակած է Օր. Պըրչ Անգլուհւոյն, որ իրեն գաւաթ մը ջուր և ափոռ մը տուած էր, ինք բազմութեան մէջ մարած ինկած պահուն։ Թղթակիցներ գային տեսնել Օր. Պըրչ, որ ընդունելութիւններն իւր քրոջ յանձնած էր։ Սա կ'ըսէ թէ՝ նոյն դէպքին ծանուցուելէն ի վեր՝ թղթատարն ամէն օր կողոշներով նամակ կը բերէ Օր. Պըրչի հասցէին։ Ըստ մեծի մասին երկար նամակներ են սատնք։ Միւին հաշուով հնդական երես։ Ամեն տեսակ մարդոց կողմէ կուգան, տառապելոց, եկեղեցականաց և բարեգործական հաստատութեանց վարչութիւններու եւ անօրէններու կողմէ։ Ֆրանսացի սպասուհի աղջիկ մը նամակ գրելով ոչ նուազ քան 350,000 ֆր. կը խնդրէ։ Զարմանալին այն է որ կէս միլիոն չի խնդրեր, որպէս զի հաչիւն աւելի կլոր ըլլար։ Տան երկու անձինք, թէեւ պատիւ ունեցած չեն անձամբ ճանչցուելու Օր. Պըրչ, բայց նորա պարկեշտութեան, տանտիրութեան ու գեղեցկութեան համբաւը լսած ըլլալով, սիրով իրենց աչը կը կարկառեն անոր, և... ամուսնութիւն կ'առաջարկեն։ Աւելորդ է ըսել թէ Օր. Պըրչ առաջին

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (71)

Է. ՌՈՇԳՈՒՌ ԵՒ Է. ԼԻՏԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀՐԵՇՏԱԿ ԵՒ ՍԱՏԱՆԱՅ

Մանկամարդ աղջիկը վայրկեան մը լուռ ու մունջ կեցաւ։ Տ'Օրքային հետ իր տեսակցութեան չփոթ յիշատակը կը պպտէր և կը ջանար միտքին մէջ գտնել այն մարդուն պատկերը, որ գրեթէ միայն անցած էր իր առջեւէն, եւ, տարօրինակ բան, գրեթէ կը յաջողէր։

Կոչականներն ոսքի ելան մեկնելու համար։

Կասթոն գրեթէ գինով էր։

Սիսդա ըսաւ անոր հրամայական այն թովիչ շեշտով որուն երբէք չէր դիմադրեր երիտասարդը։

—Առաջնորդեցէք ձեր բարեկամները, պարոն, և վաղը տեսնուինք։

Կասթոն հնազանդեցաւ առանց բան մը ըսել համարձակելու։

Առանձին մնալուն պէս՝ Սիսդա իր սենեակը քաշուեցաւ։

Այն ատեն, իր զայրոյթը դուրս պոռթկաց։ Տ'Օրվէսոնի պատմութեան միջոցին, անկուր ջանքեր ըրած էր՝ չձգելու համար որ իր բարկութիւն պայթի։

Կապարի պէս ծծգունած էր։ Կատաղի չարժումով մը պատռտեց ժանեակներն որք ամպի պէս կը ծածկէին զինք, հեռի նետեց իր գլուխը զարդարող ծաղիկներն ու ադամանդները, եւ, քրտաժը բաց, մազերը ցիրուցան, սկսաւ քալել իր սենեկին մէջ՝ զայրացած յովազի պէս աղաղակներ արձակելով։

—Այսպէս, կ'ըսէր, գրաւի մը առարկայ եղեր եմ։ Իմ գեղեցկութիւնս խաղադրամ եղեր է։ Սակարկեր է իմ անմեղութի՛ւնս, իմ պատի՛ւս։ Տասն օր պայմանաժամ... Պ. տը Ռօթան կոմը իմ առաքինութեանս վրայ գրա՜ւ կը բռնէր տասն օր պայմանաժամով։

«Թշուառակա՜նը, վա՜ղը, ներողութիւն խնդրելու իսկ զգացում չունէ՞ր... Երբ կ'ըսէր ինձ. «կամ՝ քուկինոներուդ մահն ընտրէ կամ անպատուութի՛ւնը» գրաւ բռնած էր, գրա՜ւ, գրա՜ւ...

Այս բառ կ'ալրէր իր չուրթերը և անդադար կը յեղեղէր զայն։

Ցանկարծ, ջլաձիգ հեծկլտուքներ սկսաւ արձակել, կ'անիծէր Կասթոնը և ամէն տեսակ վրիժառութիւններ անոր վրայ կը թափէր։

Անկողին մտնելէ առաջ, հայելիին մէջ ինքզինքը դիտեց։ Վախցաւ ինքիրմէ, այնքան ժժգոյն էր, այնքան իր աչուքներով սեով պատած էին և իր դիմագծերն այնքան յոգնած։

—Արդեօք պիտի ազեղնա՞մ, գոչեց սոսկումով... Ա՛հ, Աստուած թող չպիտի տայ... գեղեցկութիւնս իմ վրէժխնդրութիւնս պիտի ըլլայ։

«Ա՛հ, պարոն կոմս, յարեց վայրագ ուժգնութեամբ մը, դուք գրաւ բռնեցիք թէ Լուիզ Մոպէր ձեր տարփուհին պիտի ըլլայ տասն օրէն։ լաւ ուրեմն, Սիսդա կ'երդնու ձեզ որ տասն օր չբշած...»

Խօսքը չաւարտեց։ բայց անգութ ժպիտ մը սահեցաւ կծկուած շուրթերէն, և փայլակ մը ժայթքեց իր աչուքներէն պղպպատէ չեղքի մը պէս։

Այս անդամ, Ռօսթան կոմը բոլորովին դատապարտուած էր։ Սիսդային վրիժառութիւնը սոսկալի, ահարկու ըլլալու էր։

Է.

ՍԻՍԴԱՅԻՆ ԱՐԱՐԲԸ

Գանի մը օրեր, Սիսդա գոցեց իր դուռը ամենուն առջեւ, սաստիկ գլխացաւ մը պատրուակելով։ Իր տենդոտ զայրոյթը անդորրուի բոլոր երեւոյթներէն անցաւ։ Վերջապէս, բաւական հանդարտեցաւ Կասթոնը նորէն տեսնելու համար։

Եթէ ատելութիւնը կը մնար, սոսկալի և անողոք, կրցաւ պարտկել զայն սիրուն ձեւերու տակ։

Կասթոնի համար այնքան տարօրինակ օրքան անգութ պատիժ մը կ'երազէր։ Սակայն, այն վիճակին մէջ ուր կը գտնուէր, աղէկ կը զգար թէ դժուարութիւններու պիտի հանդիպէր։

Բայց, յաղթելու համար զանոնք, կը վստահէր նաեւ իր կորովին և Ռօսթան կոմսին ցոյց տուած տկարութեան վրայ։

Ուրիշ կնոջ մը համար այսչափը քիչ էր։ Իրեն համար չատ խակ էր։

Արդէն իր գործն սկսած էր։ Իրաւ է թէ ներողութիւն տալու գաղափարն ունեցած էր քանիցս։ Թերեւս Կասթոն յաջողէր զայն յուզել, անոր սիրտը շարժել իր արտակարգ առատաձեռնութեամբ և իր հնազանդութեամբ։

—Վերջապէս, ըսաւ ինքնին Սիսդա, առուտուր մը ըրինք։ պէտք է ես այ անոր պայմանները կատարեմ ինչպէս ինք գործադրեց իրենները։

Տ'Օրվէսոնի յայտնութիւնը անմիջապէս փոխեց իր բարի տրամադրութիւնները։ Ա՛լ գթութիւն չէր մտներ իր սիրտին մէջ։ Իր վրիժառութեան չափաւոր վճռաքը այնու աւելի ուս ամեցաւ զի ատելութեան բովը սէրը նուազեցաւ յինքն։ Տարօրինա՛ւ հանգամանք։ Այն պահուն երբ միմիայն ատելութեան և քինախնդրութեան համար կ'ապրէր, ցոփակեցի մը բերնէն թռած քանի մը բառեր բաւած էին իր հոգիին մէջ վառելու համար սիրոյ և գորովանքի զգացում մը։

Այն միջոցին երբ Կասթոնի դէմ իր պայքարին մէջ յաջողութեան հաւանականութիւնները կը կրգաղդէր ցրտորէն, հաճոյք կը զգար միտքը բերելով Լէօն տ'Օրքայի պատկերն ու յիշատակը։

Իր վիպային երեւակայութիւն ամէն փիղքական առաւելութիւններ, ամէն բարոյական կատարելութիւններ կ'ընծայէր անոր։ Անոր միջամտութիւնը Կասթոնին խորհուրդներուն՝ հակառակելու համար անոնց, հոգածութիւնն որուն առարկայ եղած էր ինք, անոր այցելութիւնն իրենց ձեղնայարկը, ամէն բան իրաւունք տուաւ իրեն պատուանդան մը կանգնելու տ'Օրքայի զգացումներուն փափկութեան և ազնուութեան համար։

Այդ զգլխիչ մտածումներուն մէջ բորբոքեցաւ Սիսդա և մինչեւ իսկ ըսաւ ինքնին թէ թերեւս տ'Օրքա, այդպէս վարուելով՝ առանց միտքէն անցուցնելու կը հնազանդէր թաքուն սիրոյ մը դրդումներուն։ Պատրանքն այնքան հաճելի թուեցաւ իրեն օր արբչութեամբ ինքզինքը տուաւ անոր։

Հոգեբանական այս երեւոյթներ կրնան տարօրինակ երեւիլ։ բայց անոնք կարդալանային Սիսդային մասնաւոր կացութեանքը։ Ցաչս իր՝ անձնական պատիւը վերահաստատելու պէտքէն չարչարուած, և իր հետ ընդդէմ Կասթոնի դաչնակից մը գտնելու փափագող, ամէն բան կարելի կարծեց։ Դաղափարականին մէջ նեռուելով այսպէս գլխովին, տ'Օրքային նկատմամբ տածած զգացումը անդիմադրելի տարփանքի մը հանմանութիւններն առաւ իսկոյն։

Պէտք է ըսել սակայն թէ այս բաւական չէր, այսքան արագօրէն փթթած, աւելի իր գլխուն քան սիրտին մէջ զոյութիւն ունէր։ Արդարեւ կը ջանար չատ աւելի սիրել քան զոր չէր սիրեր իսկապէս։ Դաղափարային ներշնչումներ էին տակաւին, բորբոքում մը որ պլատանութեան սահմանին մէջ կը մնար։ Կ'երազէր պաշտպանել տ'Օրքան։ կուզէր որ անիկա աղքատ և դժբախտ ըլլար որպէսզի կարենար զայն մխիթարել։ Կը զգար թէ իր անձը զոհէն իրեն համար մեծ երանութիւն մը պիտի ըլլար։ Բայց ա՜Օրքա հարուստ էր, երջանիկ այ ըլլալու էր։ Օր մը անոր օգտակար ըլլալու կարելիութիւնը չէր տեսներ։

Սակայն, հաստատապէս համոզուեցաւ թէ ինք չէր կրնար անձանօթ ըլլալ տ'Օրքային, և թէ, իր անձին յարգանքին համար, իր գաղտնի զգացումներուն պահպանման համար, ամէն ժամանակէ աւելի հեռու կեցուցնելու էր Կասթոնը։

Այս անդամ, Ռօսթան կոմսն ա՛լ բան մը յուսալիք չունէր։ Ներողութեան ամէն յոյս վերջնապէս հեռացած էր անկից։

Ինքզինքն անոր յանձնել հիմակ որ տ'Օրքային վրայ կը մտածէր, յաչս իր աւելի մեծ այլանդակութիւն մը, աւելի ամօթալից արարք մը պիտի ըլլար քան զոր գործած էր թողով իր մայրը, գոհացում տալու համար թէ՝ իր անախառութեան, իր պերճանքի պէսքին և թէ իրեններն ազատելու համար թշուառութեան ճիրաններէն։

Տ'Օրքան սիրելէ առաջ, լաւագոյն կը համարէր սպանել Կասթոնը, քան անոր անձնատուր ըլլալ։ հիմակ, կարող էր ինքզինքն իսկ սպանել։

Սակայն, հաստատապէս համոզուեցաւ թէ ինք չէր կրնար անձանօթ ըլլալ տ'Օրքային, և թէ, իր անձին յարգանքին համար, իր գաղտնի զգացումներուն պահպանման համար, ամէն ժամանակէ աւելի հեռու կեցուցնելու էր Կասթոնը։

Այս անդամ, Ռօսթան կոմսն ա՛լ բան մը յուսալիք չունէր։ Ներողութեան ամէն յոյս վերջնապէս հեռացած էր անկից։

Ինքզինքն անոր յանձնել հիմակ որ տ'Օրքային վրայ կը մտածէր, յաչս իր աւելի մեծ այլանդակութիւն մը, աւելի ամօթալից արարք մը պիտի ըլլար քան զոր գործած էր թողով իր մայրը, գոհացում տալու համար թէ՝ իր անախառութեան, իր պերճանքի պէսքին և թէ իրեններն ազատելու համար թշուառութեան ճիրաններէն։

Տ'Օրքան սիրելէ առաջ, լաւագոյն կը համարէր սպանել Կասթոնը, քան անոր անձնատուր ըլլալ։ հիմակ, կարող էր ինքզինքն իսկ սպանել։

Սակայն, կոմսին տարփանքը մոլեգնութեան յեսին սահմաններուն կը հասնէր։

Միայն դիւրահաճ կիներու հանդիպելու վարժուած, որք իրեն հաճելի ըլլալ կը ջանային, առաջին անդամ ըլլալով անյաղուրդ ըզձանքներու լափիչ հրայրքը կը զգար։

(Շարունակելի)

մանկութեան ծաղկից տարիքին մէջ չի գտնուիր ճշդիւ։

—Այս օրիորդին բարեբաստութիւնն յիշելով, անգլ. թերթեր կը ծանուցանեն նմանօրինակ դէպք մը որ բաւական տարիներ յառաջ պատահեր է։ Հանգուցեալ հնագէտ Ալպերտ Ուէյ օր մը Լոնտոնի մէջ փողոցի մը անկիւնէն դարձած ժամանակ ծերունւոյ մը բախեցաւ գէշ կերպով, բայց փութաց ներողութիւն խնդրել, այցաքարտնին փոխանակեցին, և սիրով բաժնուեցան։ Ծերունին իւր քով պահած էր հնագէտին այցաքարտն, և մեռած պահուն ուղղակի կամ մասիկ ժառանգորդ չունենալով, իւր բոլոր հարստութիւնը կտակեց փողոցին անկիւնն իրեն դարնուող գիտնականին։ Եւ այս հարստութեան գումարն ալ Օր. Պրոչի անակնկալ ժառանգութենէն վար չէր մնար։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ.— Անգլ. վիճակագիր մը կը ցուցնէ թէ Անգլիոյ մէջ կան երեք միլիոն 500 հազար կաթոլիկ կով, որոց ամեն մին տարին 400 կալոն կաթ կուտայ։ տարին մէկ միլիառ 400 միլիոն կալոն կաթ կ'արտադրի Անգլիոյ մէջ։ 400 միլիոնը կը գործածուի կարագ և պանիր շինելու։

ՔՈՇՈՒԹԻ ԿԱՐՄԻՐՆ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՅ ՎՐԱՑ.—Հունգարացի երեւելի գործիչն Քոշութ, որ 1848ի դէպքերէն ի վեր Թուրին քաշուած կ'ապրի և հեղինակութեամբը կ'ապրի, քանի մը տարի Անգլիա և Ֆրանսա բնակած և այս երկու ազգերը մօտէն ճանչած ըլլալով, իւր գիրքերէն միոյն մէջ կ'ըսէ։ «Անգլիացին կրնայ 20 տարի բնակիլ տան մը մէջ՝ առանց իւր դրացիները ճանչելու։ Ֆրանսացի մը 24 ժամու մէջ կրնայ ծանօթանալ իւր բոլոր դրացիներուն։ Բարեհամբոյր Ֆրանսացին եթէ Խաղաղակի բնիկներուն մէջ դրուի՝ որք երեսնին դանակի գծերով ծածկած զարդարած են, ինքն ալ մինչեւ երկու տարի անոնց պէս իւր երեսը դանակի գծերով կը ծածկէ՝ իբրեւ զարդարանք։ Նոյն դիրքին մէջ դրէք Անգլիացին, և երկու տարին չբոլորած նոյն կղզւոյն իշխանը կ'ըլլայ։»

ԾԵՐՈՒՆԻ ԼԷՍԷՔՕ քանէ մը տեղեկութիւն չունի։ Վերջին օրերս յանկարծ զարթնում մ'ունեցաւ։ Տան մէջ վեր վար պտըտեցաւ, և դուրս ելնել ուզեց՝ իւր Պատուոյ Լէգէոնի համազգեստն հագած։ Բայց յետոյ նորէն ինկաւ առջի թմրութեան մէջ։ Մերթ ընդ մերթ լրագիր կ'ուզէ։ Որովհետեւ ժամանակի գաղափարը չունի, անցեալ տարուան նոյն ամսաթուով թերթեր կը տրուին իրեն, զրոս ուշի ուշով կը կարդայ, և անոնց մէջ եղած «թարմ» լուրերուն վրայ կը խօսակցի իւր փոքրիկ տղոց հետ, որք իւր շուրջ կը խաղան։

ՌՈՒԱՆԻ քաղաքային խորհուրդն ուրիշ անուն տուաւ քաղաքին նորաչէն քարափին, զոր «Էվէսբեան քարափ» անուանած էր մի քանի տարի յառաջ։

ԱՌԹՈՆ անգամ մ'եւս խուսափեցաւ Ֆրանսայի գաղտնի ոստիկանութեան գործակալներուն ձեռքէն։ Հանուիրէ Տրէզտէն գացող կառախումբը մտած էր, և Ֆրանսայի գործակալք ետեւէն հասեր էին։ Բայց ճամբայն երկրորդական կայարան մը եկնելով, Առթոն պրծեր է անոնց ձեռքէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ մէջ, հանրապետական մեծամասնութիւնն օրինագիծ մը պիտի ներկայէ՝ պահանջող որ Բանտայի բոլոր վարիչք և պայմանագիրք ետ տան իրենց անիրաւապէս շահած գումարները։

ԻՏԱԼԻԱ.—Հռոմայ առեւտրական սենեակը նորէն մերժեց Բուէնէլի երկաթուղայ պայտատոմսից վերաբերեալ կարգադրութիւն մը զոր աւստրեան և գերման արժեւտերը ընդունած էին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ

Խաուն Ժողովը ի նիստ գումարուեցաւ երէկ ի Ղալաթիա, ընդ նախագահութեամբ Ամէն. Ս. Պատրիարքը Հօր։ Ժողովը զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով և ի միջի այլոց հետեւեալները տուաւ։

Պայազիտի առաջնորդ Գեր. Յովհաննէս եպիսկոպոս իւր ծերութեան պատճառաւ անբաւական ըլլալով առաջնորդական պաշտօնի հոգերը տանելու, ժողովը նոյն վիճակին առաջնորդական փոխանորդ կարգեց Մամիկոնեան Գեր. Աբրահամ եպիսկոպոսը։

Վարագայ վանուց տեսուչ Տ. Մեսրոպ վարդապետի վախճանման պատճառաւ՝ ժողովը նոյն վանուց Քնայուն տեսուչ կարգեց Տ. Դանիէլ վարդապետն։

Ամերիկայի Ուսիսը քաղաքի եկեղեցւոյն շինութեան հաշոյց մասին Տրնտեսական Խորհրդոյ կողմէ մատուցեալ տեղեկագրոյն վրայ, ժողովը գնահատելով Ամերիկայի հոգեւոր հովիւ Արժ. Յովսէփ վարդապետ Սարաճեանի և եկեղեցւոյ նախորդ ու արդի հոգաբարձութեանց աշխատութիւնը զոր ի գործ դրած էին եկեղեցւոյ կառուցման համար, որոշեց գոհունակութեան գիր մը ուղղել։

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն Հիւանդանոցի ներքին վարչութիւնն աւելի կանոնաւորելու նպատակաւ կանոնագիր մը ծրագրած և ներկայացուցած էր ի հաստատութիւն։ Ժողովն, ի ներկայութեան Հոգաբարձութեան Պատ. անդամոց, ի քննին առաւ նոյն կանոնագիրն և ինչ ինչ բարեփոխութեամբ հաստատեց՝ գործադրութիւնն յանձնելով Հոգաբարձութեան։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Աղ. Միքայէլ Յակոբեան և Տիգրան Կիւմիւշկերտան էֆէնտիները վերստին հրաժարական մատուցած էին։ Ժողովն Հոգաբարձութեան հետ համախորհուրդ՝ ի սպառ անընդունելի դատեց անոնց հրաժարականը։

Գալաթիոյի թաղական խորհուրդը՝ տեղւոյն ազգ. նոր դերեզմանատան մատակարարութեան համար կանոնագիր մը ծրագրած և ներկայացուցած էր ի վաւերացումն։ Կրօնական ժողովոյ յանձնեցաւ նոյն կանոնաց ծրագրին եկեղեցական մասը քննել և յայտագրել արդիւնքն, յետ այնորիկ կարեւորն որոշուելու համար։

Զարսանճաքի դաւառական վարչութեան խնդրանաց վրայ՝ ժողովը կարեւորն անօրինեց փութացնելու համար նորընտիր Առաջնորդ Բշնունի Արժ. Մամբրէ վարդապետի ուղեւորութիւնն յիւր վիճակ։

Հանգուցեալ Դարեգին եպիսկոպոսի եղբայրը, Յակոբոս էֆ. Սրուանձտեանց, երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ։ Վանէն։ Յակոբոս էֆէնտի կը ներկայացուցէ նաեւ իր միւս եղբայրը՝ Սիմոն էֆէնտի Սրուանձտեանց, և եկած է Բերայի հանգուցեալ քարոզչին թողած կտակին ու ժառանգութեան խնդրոյն համար։

Վաղը գիշեր տեղի կունենայ Միացեալ Ընկերութեանց տարեկան մեծ Պարահանդէսն ի թատրոն Վէրտի։ Ամեն տարուան նման անակնկալներու շարք մը կը պահուի այս հանդիսին համար, որ հայ և օտարազգի հոծ և ընտիր բազմութեան մը ժամադրավայր կը դառնայ, ու տեսակ մը ցուցահանդէս՝ գեղեցկագոյն գիմակաւորներու և գեղեցկագոյն արդուզարդերու։

Բարձր դասու ընտանիքներ վարձած են արդէն առաջին կարգի օթեակները։

Կարգադիր Մատնախումբն ամեն ջանք ի գործ կը դնէ թատրոնին ու սրահին ճաշակաւոր զարդարման համար։

Ընտիր նուագածութիւն, առատ լոյս, պարերու կանոնաւորութիւն, ճոխ շքասեղան, բան մը չպիտի պակսի այս մեծ պարահանդէսն իր հմայիչ արժանի ընծայելու համար։ Եւ տարբերայս չիկայ որ մեր ազգայինք պիտի փութան ամեն տարուան նման համակրանօք ու փութկոտութեամբ մասնակցիլ անոր, ոգեւորութեան ու նիւթական յաջողութեան կողմէ ալ բան մը պակաս չի թողու համար։

* * *

Յաջորդ գիշերը, շաբաթ, 6 փետրվար, տեղի կ'ունենայ Օրթագիւղի ընտանեկան Պարահանդէսը։

Տոմակներն անուանական են, ինչ որ երաշխաւորութիւն մըն է թէ այս հանդէս զուտ ընտանեկան երեկոյթի մը հանդամանքը պիտի ունենայ, ինչպէս միշտ։ Թարգմանչայ վարժարանի սրահներն այժմէն կահաւորուած ու զարդարուած են այդ երեկոյթին արժանի եղանակաւ։ Բերայի, Գալաթիոյի և այլ արուարձաններու մէջ մեծամեծ պարաստութիւնք կան ներկայ գտնուելու համար այս ընտանեկան երեկոյթին որ փայլուն կերպիւ պիտի փակէ կրթական նպատակի յատկացեալ մեր պարահանդէսներուն շարքը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՂՔԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԲԵՐԱՅԻ

Բերայի Արուեստանոցի չէնքին մէջ նոր հաստատուած աղջկանց վարժարանը սկըսած է իւր դասերը 1|13 փետրվար, երկուշաբթի օրէն։

Դասատուք են հետեւեալք։

Արժ. Տ. Ներսէս քահանայ՝ կրօնագիտութիւն, Օր. Եւգինէ Օտեան՝ Տեսչուհի և դասատու առտնին անտեսագիտութեան, հայ. և ֆրանս. լեզուաց, Յակոբ էֆ. Դուրգէն՝ հայկաբանութիւն և պատմութիւն հայ գրոց, Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեան՝ ֆրանսերէն, Յակոբ էֆ. Նիկողոսեան՝ ֆրանսերէն, Գրիգոր էֆ. Մարգարեան ընդհ. և մասնաւոր ազգաց պատմութիւն և աշխարհագրութիւն, Միհրան էֆ. Մօգեան իրագիտ. և բնական գիտութեանց, Երուանդ էֆ. Գարթաղեան՝ թուաբանութեան, Արիստակէս էֆ. Պօյաճեան՝ հաշուակալութեան, Մ. Վանոնի՝ գծագրութեան, Միհրան էֆ. Տէօքմէճեան՝ գեղագրութեան, Աւետիս էֆ. Խորասանճեան ձայնական երաժշտութեան, Մ. Մուսա՝ մարմնամարզի։ Տոքթ. Գասպարեան էֆ. ևս բարեհաճած է ըստ խնդրանաց խնամակալութեան, անձնուիրաբար առողջաբանութեան դասեր աւանդել։

Այն ծնողք՝ որք կը փափաքին զրկել իրենց աղջիկներն՝ կը հրաւիրուին դիմել Բերայի թաղական խորհրդարանը մինչեւ յառաջիկայ փետրվար 15|27։ 450 5

Կը խնդրենք մեր բոլոր ազգակիցներէն ու աշխատակիցներէն որ հրատարակութեան համար զրկուած յօդուածներն ու նամակները գրին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանական գլուխաչեան համար։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՎԱՀՐԱՄ ԷՖ. ՍՎԱՃԵԱՆԻ

7 Փետրվար, Հէրպէ ցերեկ, Է որոշ Թէվֆիգիյէ

Ա. ՄԱՍ

1. Վէպէր։ Մեծ սօնաղ լա պէմօլի վրայ
Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ
2. Շուման։ Անտանդէ, վարիասիօններով
ՍՎԱՃԵԱՆ եւ ԼԱՆԴԷ
3. Բօրբէր։ Նօրդիւրն, Մազուրքա Վիօլինսէլով
ՌՕՄԱՆՕ
4. Շորէն։ Նօրդիւրն, Ռուպինշթայն։ Էթիւտ
Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ

Բ. ՄԱՍ

5. Շարվէնքա։ Ռոմանս, Տվորչաք, Տուէվէս
Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ
6. Ֆիշէր։ Թարանթէլ վիօլինսէլի համար
ՌՕՄԱՆՕ
7. Հիլլէր։ Տուօ Լիւցվի որսորդութիւնը
Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ եւ ԼԱՆԴԷ
8. Լիսզ։ 14րդ Հունգարական Ռարսոտի
Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ

Փետրուար 14 կիրակի օրը Մնակեան թատերախումբը, զոր կը կազմեն Ալիքսանեան, Շահինեան, Պալթազարեան, տիկ. Հէքիմեան և տիկ. Սաթինիկ, պիտի ներկայացնէ տեղական կեանքէ քաղուած թատերական մը, Տիրան Փափազեանին ՆԵՐԿԱՐԱՐԸ, հինգ արարուած, և «Էտկառ և իր սպասուհին» անուն կատակերգութիւն մը։

Վաղեմի և ճարտար դերասանապետին և իր ընկերներուն անուններն ամենէն ապահով հաւաստիքը կրնան ընծայել թէ այս հայերէն ներկայացում, բան մը որուն ուժ տրուիլ կը թուի այժմ, յաջողութիւն պիտի գտնէ և թատրոնասէրներու բաջալերանքն ալ գրգիռ մը պիտի ըլլայ որ Մնակեան խումբն եւս, հետեւելով Ֆասուլեաճեանի օրինակին, այսուհետեւ հայերէն ներկայացումներ ալ տայ։ Ցիշեալ խումբին այս առաջին ներկայացումը եթէ գոհացուցիչ պայմաններու տակ տեղի ունենայ եւ նպաստաւորապէս գնահատուի, յուսալի է որ յարատեւութեան համար պէտք եղած քաջալերութիւնը չպիտի զլանայ տալ մեր հասարակութիւնը, որուն մեծ փափաքներէն մին է անշուշտ իր մէջ յառաջացած տեսնել բարոյալից թատերգութիւններուն ներկայացումը։

Ոսկան և Խաչիկ էֆէնտիք կիւմիւշեան ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն թէ իրենց մայրը՝ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ (կոչեցեալ հանգուցեալ Պաղտասար աղայի) յետ կարճատեւ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքեց այս գիշեր ի հասակի 75 ամաց։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, ուրբաթ, ժամ 7ին, ի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին Պալաթու ուսկից հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Էյուբնէ-գաբուի գերեզմանատունը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Երախտագիտական անկեղծ զգացմամբ առլցեալ՝ բաղդը պարտականութիւն կը համարիմ ինձ Արեւելքի միջոցաւ հրապարակաւ յայտնել ամբաւ շնորհակալիքս առ Պատ. Հոգաբարձութիւն Ազգ. Հիւանդանոցի, յորում, ի բուժումն վտանգաւոր հիւանդութեանս, մտազիւք շնչուեցան ինձ հարկաւոր խնամք եւ մասնաւոր հոգածութիւնք։

Ոչ նո ազ շնորհակալեօք լի կ'ղգամ սիրտս առ ազնուապիրտ բժշկապետն Հիւանդանոցին Տօքթօր Եաղուպեան, որ իւր զնահատելի ճարտարութեամբ, յաջողապէս կատարելով վրաս վիրաբուժական դժուարին գործողութիւն մը, կատարելապէս բուժեց զիս վտանգաւոր ախտէ մը։ Նոյն շնորհակալութիւն եւ առ ներքին բժիշկս՝ Տօքթօր Նահապետեան եւ Տօքթօր Թաշճեան, որոց հանապազօրեայ անդուլ խնամոց շատ ինչ կը պարտիմ։ Ֆ. ԱԶՈՐՔԵԱՆ

ՀԵՌԳԻՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 15 Փետր.—Կ'ըսուի թէ Պ. Շ. տը Լէսէքս արտօնուեր է ոստիկանութեան երկու գործակալներու ընկերակցութեամբ Շէնէ երթալու և իւր հիւանդ հայրը տեսնելու։

—Եղեռնադատ Առեանն հնգամեայ բանտարկութեան դատապարտեց նախկին ծերակուտական Պ. Լըկէ և եռամեայ բանտարկութեան Պ. Բրէվօ գանձապետն, Առթոնի հետ մեղսակցութեամբ գողութիւն ընելուն համար ի վնաս հրանութեան առեւտրական ընկերութեան Փարիզի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նախարարապետին ծրագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ ի Տըպլին կազմուելի «Օրէնսդիր Խորհուրդ»ին այն անձինք միայն պիտի մասնակցին որք առնուազն 20 ոսկի տան վարձք կը վճարեն տարին։ Դրամական ծրագիրը Օրէնսդիր Ժողովոյն մէջ միայն կրնան ներկայացուիլ, բայց մի միայն Քրիստոսային նախաձեռնութեամբ։ Իռլանդական ոստիկանութիւն մը պիտի հաստատուի։

Վանկուվեր

ՂԱԼԱԹԻԱ, 4 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 °/₀
3 » Փարիզի »	22 70

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԲՈՆՍՕՍԼԻՏ

Երէկ երեկոյ գոյ. (Միաս. Դ. Սերի)	24 26½
Բերայի մէջ »	— —
Առաւաւտուն բացուելուս »	24 27
Սէս օրին »	24 28
Թանվիրաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԹԱՊԱՏ

Փոխս. Քիւն Սերի	56 ½
» »	33 ½
» »	24 27

ԲԱՆԿԵՏՈՒՄՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 12
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 30
Պանք տը Բօնս.	» »	4 25
Կոս. Շանմ է վալէօր	» »	4 25
Ռէմի	» »	16 29
Թրամուէյ	» »	592
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	95 ½
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 15 Փետրուար

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 60
» » 4½ %	106 40
Օսմանեան բոնսօսլիտ Սէրի Դ.	22 32
Օսմ. մաքս. արտեթուղթ	470
Բրիտանիէ Թիւրք (1890)	443 12
Օսմանեան երկաթուղի	96 12
» Ռէմիի բաժնեթուղթ	377 18
Պանք Օթոման	590
Քրէտի Լիոնէ	775
Իտալական Ռանթ 5 %	92 45
Եգիպտական միացեալ	502 18
Զէր Լոնտրայի վրայ	25 175
Օսմանիյէ Օսմանեան բոնսօսլիտ)	383 62

ԼՈՆՏՈՆ, 15

Անգլ. բոնսօսլիտ	98 ½
Օսմ. » Սէրի Դ.	22 06
» » » Ա.	36 ½
» » » Բ.	33 ½
» » » Դ.	23
Օսմ. փոխառութիւն 1871	99
Փոխառութիւն 1877 (Էֆֆանս Լոն)	96
Պանք Օթոման	13 ½
Այտրնի երկաթուղի	18
Գասպարյի երկաթուղի	14
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիկէ)	99 ½
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	104 ½
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324

ՎԻԵՆՆԱ, 15

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 30
» Փարիզի »	48 10
Օսմանեան Ռէմիի բաժնեթուղթ	176 75
» երկաթուղի	50 60

ԳԵՆԻՆ, 15

Օսմանեան երկաթուղի	94 60
Օսմ. Ռէմի	188
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 355
» Փարիզի »	81

ԱՐԿԱՆԹ.— Երէկ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ ի Կէտիկ Փաշա։ Պալի Փաշայի մեծ փողոցին վրայ տան մը մէջ բնակող կոշկակար Յակոբի կինը՝ 25 տարեկան, նոյն տան վերնայարկի պատշգամն ելած պահուն ոտքը սահելով տանն և հինգ կանգուն բարձրութենէն վար ինկաւ և անմիջապէս մեռաւ։

—Երէկ, ժամ 1ի 2ին, Սիւմպիւլլի խանին մէջ երեք սենեակներ փլան, սակայն մարդու կորուստ չպատահեցաւ։

—Նախընթաց օր ի Պէշիքթաշէ ազբ փոխադրող կառքի մը ձին խրտչելով արշաւած պահուն, յիսնամեայ յոյն կին մը տապալեց։ Կինը մարմնոյն մէկ քանի տեղերէն վիրաւորուեցաւ։

—Նաւահանգստի վերատեսչութեան շոգեմակոյկներէ մին երէկ Ֆէնէր Պաղչէի առջեւ խրեցաւ, սակայն մաքսատան շոգենաւն, որ նոյն պահուն անկից կ'անցնէր, օգնութեան փութալով ազատեց զայն։

—Առջի գիշերն ի Ֆէնէրքարուկիր տուն մը ամբողջովին փլաւ, սակայն մարդու կորուստ չպատահեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ գտնուող օսմանեան հպատակ հրեայ հասարակութիւնը 11008 ֆրանք հաւաքելով ի նպաստ Համազգային Անկեանոցին՝ մայրաքաղաքս ղրկած է։

ՍԵԲԱՍՏԻԱՑԻՆ կը գրեն թէ նահանգին մէջ երեւան եւած կարմրախտը տակաւին կը շարունակէ և ցարդ բաւական թուով տղաքներ զոհ գնացած են այդ հիւանդութեան։ Այժմ տարիքոտ մարդեր եւս կը բռնուին եղեր կարմրախտէ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Անցեալ հինգշաբթի գիշեր ի Տարտանել երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումնք զգացուեր են և երկրորդ անգամուն երեսուն երկվայրկեանի չափ տեւեր են։ Կէլիպոլուի մէջ եւս անցեալ հինգշաբթի օրէն ի վեր երկրաշարժի ցնցումնք կ'զգացուին և մէկ քանի ծխնելոյզներ փլած են։ Մարմարա կղզւոյն մէջ եւս նոյն գիշերը երեք անգամ սաստիկ ցնցումնք զգացուեր և գիւղացիք՝ սարսափահար՝ իրենց տուներէն դուրս ելեր են։

ՍՈՎՆ Ի ՊԷՆԿԱՋԻ.—Այտրնի կուսակալութիւնը, կայս. Իրատէի մը հրամանաւ, 20000 քիլէ ցորէն ղրկած է ի Պէնկազի։

ԼՈՒՑԿԻԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ մը հաստատման համար արտօնութիւն խնդրուած, սակայն տեղը տակաւին որոշուած չէր։ Այդ խնդրոյն համար կազմեալ յանձնաժողով մը որոշած է գործարանը հաստատել Պէօյիւք Զէքմէճէի լճին եզերաց վրայ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Դրամատան վարչութիւնը՝ երկրագործական վարչութենէն անջատուելով, պիտի գտնուի Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան իրաւասութեանը ներքեւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԷՆ նախընթաց օր մայրաքաղաքս բերուեցան 1667 սնոտկ փամփուշտներ՝ Մավզերեան հրացանի յատուկ, և Թնդանօթարանին յանձնուեցան։

ՊՈՒՐԿԱԶԻ մէջ ծերունի պուլկար մը մեռեր է, Իվան Մթպչէֆ Տօչքօֆ, որ մեծ ծառայութիւններ մատուցած էր իր ազգին, յունաց և պուլկարաց միջեւ ծագած կրօնային վէճերու պահուն։ Տօչքօֆ՝ առաջին պուլկարական դպրոցն հիմնեց ի Կ. Պոլիս 1870ին։ Հրատարակած է նաեւ քանի մը լրագիրներ։

ՋՄԵՌՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.—Պրուսաէն կը գրեն թէ Աբօյոնիա լիճն ամբողջովին սառեր է։ Այդ լճին մէջի երեք կղզիներէ միոյն մէջ գտնուած եկեղեցւոյ մը տանն ըլլալով, ուխտաւորք սառոյցներուն վրայէն հետիոտն կերթեւեկին եղեր։ Այդ լիճ 16 մղոն երկայնութիւն և 9 մղոն լայնութիւն ունի։ Նիլոփէր գետն եւս սառեր է։ Նոյն գետին մէջէն Միխալըճ ուղեւորող փոքր առագաստաւ մը ընկղմեր է։ Անցեալները ձիւնախառն փոթորկի մը պահուն Քէչիշ Տաղէն գայլեր իջեր և գաղթականաց թաղին վրայ յարձակեր են, սակայն գիւղացիք անոնցմէ մին սպաննելով, միւսներն ալ փախուցեր են։

—Էնկիւրիի մէջ անցեալ շաբաթ իրիկուընէ սկսելով 24 ժամ անընդհատ ձիւն տեղացեր եւ ձիւնին բարձրութիւնը մէկ մետրի հասեր է։ Էնկիւրիէն ուղեւորող երկաթուղւոյ կառախումբը Պիլէճիկէն անդին ստիպուեր է կենալ ճամբայները գոցուած ըլլալուն։ Հեռագրական գերանները ձիւնին առատութենէն ու փոթորիկէն տապալած են։ Ջերմաչափը գերոյէն վար 25 աստիճան իջած է։ Մօտակայ գիւղերու հետ յարաբերութիւնք դադրած են ըլլալով անհրաժեշտ պիտոյից գիները բարձրացած են։ Նահանգին ներսերն եւս սաստիկ ձմեռ կ'ընէ և տեղացած ձիւնին բարձրութիւնը մէկ ու կէս մետրի հասած է։ Եղջերաց ու կեսարիոյ էջ ձմեռն աւելի սաստիկ ըլլալով, ամեն կողմ սառած է։

—Գօնեէն կը գրեն թէ Թէքքէի Գաչ գաւառակին մէջ տեղացած յորդառատ անձրեւներէն Թէմէրէ անուն տեղն ողողուեր է և հունձքերը ընաջինջ եղեր են։ Գետակներն եւս յորդելով եղեր վրայ բաւական վնասներ եղեր են։ Պուճաք գիւղախումբին մէջ Կէօլլի Օվա անուն տեղը հինգ հարար արտավարի չափ արտեր ողողուեր են և չկարծուիր որ ջուրերն այս տարի քաշուին։ Դարամանի մօտ ուղեւոր մը սառած է իւր հեծած էշով։ Ուրիշ երկու ուղեւորներու ոտքերը սառեր են։

—Գօնեաի Սէյտի չէրի գաւառակին մէջ տեղացած յորդառատ անձրեւներէն հեղեղներ գոյանալով մէկ քանի կամուրջներ փլեր են։ Գաւառակին շրջակայ երկու գիւղերէ 78 անասունք խղդուած և ափիոնի ու գարիի արտերը քարերու ու աւազներու ներքեւ թաղուեր են։

—Տրապիզոնի մէջ վերջերս քսան և չորս ժամ անընդհատ ձիւն տեղացեր և ձիւնին բարձրութիւնը երկու-երեք թիզի հասեր է։

—Ատանայի մէջ տեղատարափ անձրեւ և կարկուտ տեղալով շատ մը պտուղ փլչեր են։ Ծանիքի մը վրայ գտնուող տան եօթ տարեկան աղջիկ մը փոթորկին սաստկութենէն վար իյնալով անմիջապէս մեռաւ։

ԵՓՐԱՏ գեան այս օրերս սկսած է յորդիլ ի մեծ գոհունակութիւն երկրագործ դասուն։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏ Վսեմ. Բրտվան փաշա տեղեկանալով որ Պալոյ Վալիտէ խանի այլ և այլ մասերը փլչելու վտանգ կ'սպառնան քննիչ յանձնախումբ մը ղրկած է անդ, որ հաստատած է թէ նոյն խանին Զաքմաքճիլար Եօգուշլուի կողմը գտնուած պատին այն մասն, որ Սիւմպիւլլի խանին հետ միացած է, նոյնպէս խանի դրան վրայի պատն և մէկ քանի սենեակներ խարխուլ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Քաղաքապետութիւնը գրած է որոց որ անկ է փլցնել այդ տեղերն։ Միանգամայն գրուած է պարսկական դեսպանատան՝ այդ տեղերը բնակող պարսիկներն ուրիշ տեղեր փոխադրել։ Սիւմպիւլլի խանի կողմը գտնուած եօթը սենեակներ եւս պիտի փլցուին։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ պանդխային 1892 տարւոյ հաշուոց փակումէն կը տեսնուի որ այդ դրամատուն լաւ արդիւնք ունեցեր է այդ շրջանին մէջ։ 100ին 16 զուտ շահ, ունի իւր գործառնութիւններէն։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

Իտալական Օբէռէթի խումբն այս գիշեր 6րդ անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուցէ ի Գոնգրտրտա, La gran via (Մեծ Փողոցը) զբօսալի օբէռէթն, սպանիական կեանքէ առնուած։ Ներկայացումը պիտի սկսի ՄԱՍՔՈՔ օբէռէթով։

ՄԱԿԱՊԱՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, 4 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 °/₀
3 » Փարիզի »	22 70

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԲՈՆՍՕՍԼԻՏ

Երէկ երեկոյ գոյ. (Միաս. Դ. Սերի)	24 26½
Բերայի մէջ »	— —
Առաւաւտուն բացուելուս »	24 27
Սէս օրին »	24 28
Թանվիրաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԹԱՊԱՏ

Փոխս. Քիւն	Սերի	56 ½
» »	»	33 ½
» »	»	24 27

ԲԱՆԿԵՏՈՒՄՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 12
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 30
Պանք տը Բօնս.	» »	4 25
Կոս. Շանմ է վալէօր	» »	4 25
Ռէմի	» »	16 29
Թրամուէյ	» »	592
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	95 ½
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 15 Փետրուար

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 60
» » 4½ %	106 40
Օսմանեան բոնսօսլիտ Սէրի Դ.	22 32
Օսմ. մաքս. արտեթուղթ	470
Բրիտանիէ Թիւրք (1890)	443 12
Օսմանեան երկաթուղի	96 12
» Ռէմիի բաժնեթուղթ	377 18
Պանք Օթոման	590
Քրէտի Լիոնէ	775
Իտալական Ռանթ 5 %	92 45
Եգիպտական միացեալ	502 18
Զէր Լոնտրայի վրայ	25 175
Օսմանիյէ Օսմանեան բոնսօսլիտ)	383 62

ԼՈՆՏՈՆ, 15

Անգլ. բոնսօսլիտ	98 ½
Օսմ. » Սէրի Դ.	22 06
» » » Ա.	36 ½
» » » Բ.	33 ½
» » » Դ.	23
Օսմ. փոխառութիւն 1871	99
Փոխառութիւն 1877 (Էֆֆանս Լոն)	96
Պանք Օթոման	13 ½
Այտրնի երկաթուղի	18
Գասպարյի երկաթուղի	14
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիկէ)	99 ½
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	104 ½
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324

ՎԻԵՆՆԱ, 15

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 30
» Փարիզի »	48 10
Օսմանեան Ռէմիի բաժնեթուղթ	176 75
» երկաթուղի	50 60

ԳԵՆԻՆ, 15

Օսմանեան երկաթուղի	94 60
Օսմ. Ռէմի	188
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 355
» Փարիզի »	81

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ի ՆՊԱՍՏ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿ· ՀԱՅՈՑ

Ռ-ԷՔ-Ի, 5/17 Փետրվար ժամ 4 1/2 Դիէրսան

Ի ԹԱՏՐՈՆ ՎԷՐՏԻ

ԱՆԴԱՄՔ ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՅԱՆՁՆԱԽՄԲԻ

ՏԵՍԱՐՔ

Ժ. Տր ՖՈՐԵՆԻ [Բուսաճանաչօր], Ընդհ. Տնօր Դիւանատան Բէժիի, Նախագահ,
ԱԶԳԵՐԵԱՆ ԺՕԶԷՖ, Գանձապահ,
ԷՍԱՍԵԱՆ Վ.Ա.ՀԱՆ, Քարտուղար,

Ասատուրեան Պօղոս
Ագապեան Պօղոս
Բարագեան Լէօն Պէյ
Գազագեան Համբարձում
Եղուսաբեան Տիգրան Էֆէնտի,
Էղնայեան Կարապետ
Էսայեան Յակոբ
Թահրատեան Ագաթան
Թաշճեան Սարգիս
Թաշճեան Յակոբ
Թադոսեան Յովհաննէս Էֆէնտի
Թօփալեան Դէորգ
Ինճէեան Միհրան
Ինճիճեան Յարութիւն
Կեսարեան Միհրան
Կիւլպենկեան Կիւլպենկ
Հայանեան Գաբրիէլ Էֆէնտի
Հիվէզկեան Տիգրան, Տէր եւ Տնօրէն «Ազատ Ճարտարի» օրագրոյ
Մանասեան Սիմոն Բէյ
Մանուկեան Պետրոս
Մարքարեան Սիմոն Պէյ
Յովակիմեան Միհրան
Տանիելեան Յովհաննէս, Տէր եւ Տնօրէն «Հայրենիք» օրագրոյ
Ոսկեան Սրբի Էֆէնտի
Զէյնեան Յակոբ
Սարգիսօճ Լեւոն
Սարգսեան Յարութիւն Էֆէնտի
Սվանեան Խաչիկ
Սրամբոլեան Յովակիմ
Տամատեան Սոսկեան, Արտօնատէր «Արեւելք» օրագրոյ

ԷՕԺԷՆ ՊՈՐԷ

Վենետկոյ Բողմվեդ Ամսաթերթէն առնելով՝ Աբեւելքի մէջ հրատարակուած էր ոյն հայերէնագէտ գաղղիացւոյ վերոյ համառօտ տեղեկութիւնը։

Կարդալով զայն՝ յիշեցի 46 տարուայ չափ յառաջ տեղի ունեցած մի տեսութիւն՝ յիշեալ գիտնականի հետ, և մտադիր եղայ իբրեւ գրական զբօսանք Աբեւելքի ընթերցողաց պատմել զայն, աւելցունելով մի քանի տեղեկութիւնք եւս նորա վաստակոց վերայ՝ որ ի Կ. Պոլիս բնակած ատեն և բոլոր ասիական ճանապարհորդութեանց միջոցին, իւր հետազօտութեանց առարկայ ըրած էր մեր կրօնական անցեալն ու ներկայն, գէթ բաղդաւոր միշտ սխալ ըմբռնումով, մանաւանդ մեր եկեղեցական հաւատալեաց վերայ՝ անուղղելի յամառութեամբ։

1847 թուականին Մայիս ամսոյ 20ին երեկոյեան պահուն հինգ վեց ձիաւորներէ բաղկացեալ մի փոքրիկ կարաւան կը հասնէր ի Պարտիզակ (Պաղէճիկ), լեռնային ճանապարհով, Պրուսայէն և Նիկիայէն (Իզնիք) գալով։ Երկու ուղեւորք եւրոպական գլխարկով էին, իսկ միւսները տաճկաստանցի էին, եւ յայտնի էր թէ կահուք և կարասեօք ճանապարհորդող անձինք էին պատուաւոր։

Դիշերելու համար պանդոկ կը փընտռեն, որ չգտնուիր ի Պարտիզակ, և կը մնան այնպէս փողոցի մէջ։ Գիւղին գլուխը շուարելով թէ ուր գետեղէ այս հինգ-վեց մարդիկն իրենց ձիերով, կը դիմէ բարեյիշատակ հօրս, և կիմացունէ թէ Ֆրէնկ եւրոպէ եկած են, եւ բնակութեան տեղ կը խնդրեն։ Հայրս հրամայեց որ գիւղին մէջ գտնուած գնդապ անունով տունը տանին որ կառավարութեան պաշտօնէից համար յատկացեալ է, և հարկ եղած ծառայութիւնները մատուցանեն, և միանգամայն քննեն և իմանան թէ ո՞վ են նոքա։

Ես այն ատեն հազիւ 15 տարեկան կայի, և փոքր ինչ խաղերէն գիտէի։ տղայական հետաքրքրութեամբ՝ առանց հօրս հրամանին, վազեցի երթալ և տեսնել այս ֆրէնկները, որք երբ գիրին առաջնորդութեամբ տեղաւորուեցան նոյն գոնագի սենեակներուն մէջ, յայնժամ գնացի և խոսելերէն բարեւելով, անմիջապէս հարցուցի թէ ո՞ւստի կուգան, ո՞ւր կերթան, և ո՞վ են իրենք։

Ուղեւորաց մին՝ որ յետոյ իմացայ թէ Լօժէն Պորէն է, քմծիծաղով պատասխանեց թէ մեք պարտաւոր չենք ձեզ հաղցունել ոչ մեր ո՞վ լինելն, եւ ոչ մեր ուստի և ուր երթալն ու գալն, և որովհետեւ այժմ շատ յոգնած եմք հանգստանալու պէտք ունիմք, կարելի է վաղիւ կը տեսնուիմք։

Այս փոքր յանդիմանութիւնն սակայն, իմ հետաքրքրութիւնս չկասեցուց, գնացի ծառայներուն քով և անոնց հարցուցի, սակայն նոքա եւս մեք չեմք գիտեր ըսելով լռութիւն պահեցին և ես անգիտակ դարձայ ի տուն, և հօրս պատմելով՝ յանդիմանութիւն մի եւս անտի չահեցայ։

Միւս առաւօտուն՝ այս մեր ֆրէնկ հիւրերն եկեղեցի կերթան և քահանայից ոմանց հետ թուրքերէն խոսելով կը հարցնեն թէ ո՞վ է այս գիւղի մէջ երեւելի անձ՝ որոյ հետ կարելի լինի տեսակցիլ, նոքա եւս իմ հօրս անունը կը տան։ ուրեմն, կ'ըսեն, խնդրեցէք մեր կողմանէ թէ կ'ընդունի՞ զմեզ։ Այս լուրը բերին հօրս որ իւր պատասխանութիւնն յայտնեց, բայց ես չըսպասելով նոցա գալստեան, աճապարեցի և գնացի եկեղեցի և քահանայից սենեակը նստած գտայ զանոնք։ Մ. Պորէ չէլիչեց, բայց ես ինքզինքս ներկայացուցի, թէ երեկոյին եկողն ես էի, եւ թէ որդին եմ այն երեւելի անձին՝ որոյ հետ տեսակցութիւն խնդրած էին, և թէ պատրաստ եմ զիրենք առաջնորդելու։

Այն ատեն սիրալիր տեսութիւն ունեցանք թուրքերէն խոսելով, և զանազան տեղեկութիւններ քաղեց, գիւղին բնակչաց նիւթական կացութեան և արհեստներու վրայ, և գաղոցի վիճակին և Քրիստոնէական ուսմանց վերայ։ Նոյն միջոցին սենեկի բազմոցին վրայ դրուած էր Պատուելի Զամուրճեանի յօրինած «Ճառ Հաղորդութեան» անուն գիրքը, ձեռքն առաւ այս մեր ֆրէնկ հիւրը և սկսաւ թերթատել, և մինչ ես ուշադրութեամբ կը դիտէի զինքն, ըսաւ գարձեալ թուրքերէն՝ թէ շատ լաւ գիրք մի է այս։ հարցուցի թէ ինչ գիրք է այս՝ որ լաւ է կըսէք, և ինչպէս կրնաք գիտնալ։ այն ատեն քըմծիծաղով ըսաւ, հայերէն, — թէ Ճառ Հաղորդութեան է, գիտեմ։

Երբ հայերէն խոսիլը լսեցի, անմիջապէս ըսի, ուրեմն ես ես ձեր ով լինելը գիտեմ, գուք միսիս Լօժէն Պորէն էք։ քանզի մինչև այն վայրկեանը բոլորովին մի անծանօթի հետ կը խոսակցէինք։

Մ. Է. Պորէ ձեռքերս բռնելով, սկսաւ այժմ զիս հարցաքննել, թէ ի՞նչպէս գիտցայ իւր ո՞վ լինելն, և ես յայտնեցի թէ՝ լսած էի ի Պոլիս իւր անունն իբրև քաջ հայագէտի, և պատուելի Զամուրճեանին սերտ բարեկամ լինելն։ Ցայնժամ աւելի համակրանօք խոսելով, ներողութիւն խնդրեց երէկ երեկոյեան անքաղաքավարի վարուած լինելուն իմ հետ, և գնայինք ի մեր տուն։ Հայրս շատ ուրախացաւ Եւրոպացւոյ մը այնպէս հայերէն խոսելուն, և երկար տեսութիւն ունեցան միմեանց հետ, և ցերեկեան ճաշը մեր տունը վայելել խնդրեց, և զոր ընդունելին Մ. Է. Պորէ և իւր ընկերն որ քահանայ է եղեր ժան Բաժէս անուամբ ի կարգէ Լազարիստ կրօնաւորաց։

Յետ այնորիկ այցելեց գիւղին դպրոցն և նորա կարգավարութեան վերայ տեղեկութիւններ առնելով, մեկնեցաւ իւր ընկերներով, երթալ Յունանստկ, Յունտարազար, և Յիսմաշ։ Մի երկու ամիս յետոյ կարդացինք այն ժամանակ Զամուրճեան պատուելիի և Մ. Ազաթոնի խմբագրութեամբ հրատակեալ հայ լրագրին 14 յունիս 1847 թիւ 51 թերթի մէջ մի ընդարձակ նամակ, յորում Մ. Պորէ բոլոր իւր շրջագայած տեղեաց վերայ իւր տեսութիւնները կը հաղորդէր, և ուր պատուով կը յիշատակէր զանուն Մկրտեան Կարապետ Ազայի (հօրս) և որդւոյն։

Անտուհետեւ պատահութիւն չեղաւ ոչ ինձ և ոչ իմ երկու մեծ եղբարցս որք ի Կ. Պոլիս կը մնայինք (Ուն Գաբանի մեր վաճառատունը փոխ առ փոխ,) տեսնել զՄ. Լօժէն Պորէ, որ թախանձանօք խնդրած էր ստէպ տեսնուիլ, քանզի և մեր ընտիր բարեկամք Պոլսոյ կ'զգուշացունէին զմեզ հեռի մը նալ իբրև Միսիոնարէ։

Լօժէն Պորէի աշխատութիւնն է կ'ըսեն երկու տետրակներ որ ի Կ. Պոլիս հրատարակուեցան 1846—47ին, հայերէն գրով և թուրքերէն բառերով։

Լօժէն Պորէ ունի և մի այլ պատմական-նկարագրական աշխատութիւն զոր 1843ին ի հայ լեզու «Թարգմանեալ է ի գաղղիական բնագրէն», աշխատութեամբ Յովհաննու Տէր Կարապետեան Զամուրճեանց Պրուսացւոյ, հանդերձ ծանօթութեամբ։»

Սոյն ձեռագիր թարգմանութիւնն երկու տարի յառաջ շնորհ ըրաւ ինձ ընդօրինակել պատուական բարեկամս Կ. Ս. Խաչիճեան (Մուէ.) էֆէնտին, որոյ հակիրճ յառաջաբանը կը դնեմ ատանօր ի գիտութիւն բանասիրաց։

Յառաջաբան Խրատելոյն

«Հեղինակ գործոյս՝ Լօժէն Պոռէ։ «այր իմաստուն, բազմահմուտ և կրօնասէր, ճանապարհորդեալ յԱսիա ի «Հայս և ի Պարսկաստան, բայց ի յի«չատակաց բաղմաց և ի նամակաց «զորս ի պէս պէս տեղեաց գրեաց սկը«սեալ ի 1834 ամէն՝ որ է սկիզբն ճա«նապարհորդութեան նորա, մինչեւ «1840, յորում ամի դէմ եւ դառ«նալ ի Գաղղիա, ի հայրենիս իւր։ «ունի և զպատմութիւնս զայս արար«եալ, յորում են ինչ ինչ սխալք պատ«մականք կամ աշխարհագրականք, «զորս ատ ի մերում թարգմանու«թեանս ծանօթաբանութեամբ ուղղե«լով՝ առ որշելոյ զմերն ի ծանօթու«թեանց գաղղիական տպագրութեան՝ «ի ստորեւ մերոցս դնեմք զանուն մեր։»

Եւ արդարև բարեյիշատակ պատուելի թարգմանիչը բաւական ծանօթութիւններով ուղղած է։ Պորէի սխալները, բայց ինչ օգուտ որ գործը ձեռագիր է և պիտի մնայ։ ինչպէս պիտի մնան բնագրին սխալները։

ՅՈՎՀ· ԲՀ· ՄԿՐԵԱՆ

3 Փետրուար 1893
Բերա

ՅՈՒՍԱԲԵԿ ՀԻԻԹ ԻՆՏԻՈՐՈՆ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

(Շար· երէկի թիւին 4 վերջ)

Մայիսի հետ Վահանի համար ամէն բան փոխուեցաւ· կեղծ առողջութիւն մը վերստին գտաւ· այս անգամ սէրն առանց իւր խնդրելուն ներկայացաւ նմա· իւր բընական տղոցին ծայրը գտնուած մեծ տան աղջիկը, Տիգրանուհին, կը սիրէր զինքը։—Արքահատանք մը գուցէ, հէք Վահան, զոր սիրոյ հետ չվոթելու տկարութիւնն ունեցաւ։— Տիգրանուհիին սիրտը գանձ մ'էր անսպառ· երկինք չէր խաբուած նրբիրելով նորա աչաց՝ իւր կապոյտին ջինջ ու գեղեցիկագոյն մասն, և լուսնկայն՝ իւր խարտեաչ ճառագայթներէն հիւսուած մազերու խուրձ մը։ Վահան երկնքի բնակիչ կ'անուանէր զՏիգրանուհի, զոր երկրի վրայ փոխադրած էին նախանձոտ հրեշտակներ՝ նորա շնորհը, նորա անմեղ սրտիկը գուցէ Աստուծոյ ամենեն հաճելի երեւելու երկիւղն։ Տիգրանուհի իւր տան սպասուհիէն լսած էր Վահանի պատմութիւնը, զոր նորա մայրը պատմած էր նմա։ Երբ լսեց աղջիկը թէ Վահանին Պոյսաքէյ կրկին հիւանդանալուն պատճառը չսիրուելուն վիշտն եղած է, որոշեց այդ հաճոյքը պարգեւել բանաստեղծ Վահանին։ Սակայն եւրիտասարդը չատ պարկեշտ կը չարժէր· օր մը աչքը չէր բարձրացուցած այն պատուհանն՝ ուր սովոր էր նստիլ Տիգրանուհին· աղջիկն յուսահատեցաւ· երբեք չպիտի նըշմարուէք անկից։ Երեկոյ մը դրան առջեւ կեցաւ անոր անցած միջոցին· երիտասարդն, առանց իսկ այն կողմը նայելու, միտ դանդաղ քայլերով յառաջացաւ· վերադարձին հոն կը սպասէր Տիգրանուհի· պատահական ակնարկով տեսաւ գնա երիտասարդը, բայց սրտին խորէն բան մը չզգաց, վասնզի չէր հաւատար թէ հարուստ և գեղեցիկ աղջկան մը համակրութիւնը կարենայ չահիլ։ Երբ աղջիկն անցնէր երիտասարդին տան առջեւէն, անհամբեր աչօք գնա կը փնտռէր· նա գլուխը պատուհանէն դուրս կը ծռէր գիտելու համար այն, իբրեւ պարզ անցորդ մը, որուն հասակին ու ձեւին կը աքանչանար։ Բանի մը անգամ Մօտայի ծովային հանդիպեցան իրարու· Տիգրանուհի Վահանին մօտէն անցաւ, և նոյն իսկ երբ նշմարէր թէ նա հոն երթալու համար կը մեկնի տունէն, կը թողուր իւր ձեռագործը, կը հագուէր և հոն կը փութայներ իւր քայլերը։ Վահանին ուշադրութիւնը գրաւեց վերջապէս իւր գրացուհին· այս միւս աղջկանց չէր նմաներ· եթէ հոգեբանութիւն ուսած լիներ, նորա հոգւոյն տարբերը պիտի լուծեր· բայց հիմա կորդեան հանգոյց մ'էր իրեն համար այդ սրտին ու հոգւոյն վարմունքը, զոր իր դատողութեամբը կը մեկնէր և գտած կը լինէր առեղծուածը· «Պարզապէս կը սիրէ զիս», կը մրմնջէր չբթանց ծայրով· երբ նորա հեռուէն գալը նշմարէր· ա՛լ կեանքն իրեն համար անոյշ երանաւէտ կը հոսէր· ուրիշ աշխարհ մը փոխադրուած կը կարծէր, աշխարհ մը ուր պատրանք չկայ, մարդիկ ու իրք կը ժպտէին իրեն, ամէն բանի մէջ սեր կ'ընթեռնուր, սեր՝ մը որուն իւր առջի ապրած աշխարհին ծաղիկներն, ամենէն բանաստեղծական իրաց երեւոյթները, չէին հաւասարեր· իւր սրտին, կրծոցը վրայ կ'ուզէր սեղմել, պահել այդ սէրն որ աննիւթական էր բոլորովին, ամէն վայրկեան իւր ձեռքէն թռչելը կը մտածէր այն սիրալիր անձնասորութեան· այն սիրուն մարմնացումը, Տիգրանուհին, կը պաշտէր այժմ, իւր աստուածուհին, ուրիշ կրած տպաւորութիւնն, որուն ազդած եռանդն, ուժն, առուգութիւնն երբե՛ք չէր փոխեր այն հազար և մի ազօթից՝ զորս կ'ուղղէր երբեմն Աստուածածնի նկարին առջեւ ծնրադիր, իւր առողջութիւնը խնդրելու համար, վասնզի այս վերջինը կարծես աւելի կը ծիւրէր զինքը, մինչ այս Տիգրանուհին, իւր հոգւոյն հատորիկը, նոր կեանք մը շնորհած էր իւր տկար մարմնոյն։ Երկար ամիսներ անցան· աղջիկը գոհ էր նշմարելով այս բարեփոխումն իւր համակրած բանաստեղծին վրայ, փատ մը պիտի լինէր խզելով այն կապն որ կը կապէր Վահանն աշխարհի։ Երբեք խոսակցելու առիթ չէր ներկայացած դեռ։ Օր մը բանաստեղծը ոտանաւոր մը գրեց, զոր միջոցաւ մը Տիգրանուհւոյն ձեռքը հասուց։ Աղջիկն հառաչեց սրտին խորէն այն «Պաշտելոյս» խորագրով բանաստեղծութեան ընթերցումէն յետոյ։ վասնզի ինքը պարզապէս համակրութեան արգահատանաց զգածմամբ վարուած էր հիւծախտաւորին հետ, մինչ Վահան տարբեր իմն զգացած էր իր նկատմամբ։ Այս իւր սիրոյը վերաւորեց· հէ՛ք աղջիկ, խորհեցաւ խոյն թէ ի՞նչ պիտի լինէր նա, երբ լսէր իւր նշանախօսութեան լուրը· կեանք մը չնորհած լինելու անհուն երանութիւնը մէկ վայրկենէն կը ցնդէր այժմ աղջկան սրտէն, աւելի դառն ցաւերով պիտի մեռնէր այժմ Վահան, բարոյապէս և ֆիզիքապէս պիտի մեռնէր գնա իւր նշանախօսութիւնը, գերեզման պիտի իջեցնէր հէ՛ք տղան։ Այս մտածումը գիշերներ անքուն տքնիլ տուաւ նմա։

* * *

Ամբողջ տարի մը անցաւ Վահանի Դատրքէօյ հաստատուելէն ի վեր· ձմեռը շատ լաւ անցուց. երբեմն հարբուխի յաջորդած հազ մը կը սաստկացնէր սխտին յատկանիշն եղող բուն հազը· բայց միշտ իւր սիրով ամրապնդեալ՝ օր մ'ալ անցաւ Տիգրանուհիին տան առջեւէն, աչքին ծայրով միշտ զնա փնտռելով սենեկին պատուհանին առջեւ, երբ անոյշ ձայնով կ'երգէր նա «Պաշտելիս» խորագրով բանաստեղծութեան տողերը. Վահանի համար ասկէ աւելի անյուսալի երանութի՞ւն··· Վահան թեթեւ տկարութեան մը պատճառաւ քանի մ'օր տունը մնաց. բայց երբ ապրիլի առաջին օրը պայծառ արեգակով առաւօտուն Տիգրանուհւոյն տան առջեւէն անցաւ՝ զինքը հոն նշմարելու յուսով, մեծ եղաւ իւր զարմանքն. աղջկան սենեկին վարագոյրները փակուած էին. «կը ննջէ գուցէ պիրելիս, խորհեցաւ նա, կամ, այո, գիտցայ, ըսաւ, ժպտելով թեթեւ իմն. ապրիլ 1ի առթիւ գիս խաբել կ'ուզէ, չար աղջիկ, անուշիկ Տիգրանուհիս»։ Վերադարձին ամբողջ տունն աչքէ անցուց· ոչ իսկ թեթեւ ազմուկ մը, չընկոյց մը։ Մօրը վրայ վազեց, և խորապէս տխրեցաւ, երբ լսեց թէ օգափոխութեան գացած էր իւր հոգեակը։ Վեց ամիս սպասեց տխուր սրտով· օրերը կապարեայ գնդի ծանրութեամբ կը գլորէին Վահանին համար· և երեկոյ մը «Արեւելքը» բացածին պէս նշմարեց Տիգրանուհւոյ անունն. ամբողջ աշխարհ հրաշէկ գնդի մը փոխուեցաւ գոգցես թշուառ սիրահարին, որուն մէջ կ'այրէր կ'ոչնչանար. սիրտը Տիգրանուհւոյ ոտքին տակ թաւալ, խելքը հոն՝ ուր կը կարծուի հրաշալիքներ գործուիլ· աչաց տեսութիւնը գամ մ'ունս պատցուց լրագրոյն այն ընդարձակ հատուածին վրայ ուր կը ծանուցուէր վայելուչ տողերով Օր· Տիգրանուհւոյ ամուսնութիւնը Տ··· էֆի հետ, և կը վերջացնէր փայլուն նկարագրութենէ մը յետոյ, ապագային համար պատչաճ մաղթանօք։

Արցունքը քարացաւ ակնապիճներուն մէջ· բառերը գամուեցան կոկորդին մէջ, արմուկները սեղանին կոթնցուց, ճակատը ձեռաց մէջ առաւ և խորհեցաւ· ապագայն ներկայացաւ աչքին առջեւ· Մօտայի ամայութիւնն երեւակայեց առանց իւր Տիգրանուհւոյն· որոշեց քնաւ չանցնիլ այն տան առջեւէն, ուր երբեմն կը բնակէր իւր սէրը, վերջնականապէս կորսուած էր անոր համար ամէն բան, սէր, կեանք, յոյս։ Խորհեցաւ թէ Տիգրանուհին իւր ամուսնոյն գրկաց մէջ օր մը պիտի յիշէ՞ զինքն։—«Ա՜խ, այդ աղջիկն իմս չէր կըրնար լինել բնաւ· ես հիւծեալ և աղքատ· անիծեց հարստութիւնը եւ ութ օրէն մեռաւ ընդհատեալ եռանակ մը շրթանց վրայ ունենալով ընդ միշտ· «Պաշտեցեալ»ին եռանակն էր այն՝ զոր Տիգրանուհի յօրինած էր տարի մը յառաջ։ Աղաչեց եղբօրը մեռնելէ առաջ՝ որ իւր մահը ծանուցանող մահագոյժ մը տայ «Արեւելքի» մէջ. «Թող Տիգրանուհիս իւր սիրոյ զոհը ըսէ,» բաւ նա աչերը փակելէ առաջ։ Իւսկիւտար փոխադրեցին հէ՛ք երիտասարդ մեռեալը։ Սեւ անչուք դագաղ մը, որուն կը հետեւէին ողբացող թշուառ եղբայրն և քանի մ'անգործ մարդիկ, սրճարանների վատառողջ օդին մէջ փտած, որք հոգւոյ փրկութեան կարգը կը դասեն հետեւիլ դագաղի մը, եւ լսել ջերմեռանդ հոգւով մեռելոց վերջին ողբերը։ Մեծաչէն տան մ'առջեւէն կ'անցնի դագաղը, խարտեաչ գլուխ մը դուրս կ'ելլէ պատուհանէն· կը ճանչնայ Վահանին եղբայրը, ներս կը քաշէ գլուխը սարսռալով· ժպիտն առ յաւէտ կը թողու այդ դէմքը նոյն հետայն· արտասուաց կաթիլներ կ'լցնան աչերէն, որուն մէջ կը մարին Տիկ· Սմբատեանի նորաստեղ սրտին երանութիւններն, և առ յաւէտ։

ԵՒՏԵՐՊԷ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Բ.

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԹԱԿԱՆ ՄՐՑՄԱՆ ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԽՄԲԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ

Շերամաբուծական մրցումներու քննիչ յանձնախումբին անդամներն են՝ օմ· հանրային Պարտուց վարչութեան մէկ պատուիրակը, մրցման կեդրոնին օմ· Պարտուց մասնաճիւղին տնօրէնը կամ տեսուչը եւ քննիչը, երկրագործութեան և հանրօգուտ շինութեանց խորհրդական այն նահանգին, ուր քննիչ յանձնախումբը կոչուած է, շերամաբուծական վարժարանին տնօրէնը, նահանգի կրթական տնօրէնը և նահանգային կամ կառավարչական խորհրդի ժողովին մէկ անդամը։

Այսպէս կազմուած յանձնախումբը ապրիլ ամսուն սկիզբը պիտի գումարուի մրցման կեդրոնատեղւոյն պաշտօնարանը, կուսակալին կամ կառավարչին նախագահութեան ներքեւ։

Առաջին նիստին պիտի ձեռնարկուի դեր-նախագահի և քարտուղարի ընտրութեան, ինչպէս նաեւ կազմակերպուած մրցման մասնակցիլ փափաքողներու խնդրագիրներուն քննութեան և արձանագրութեան։ Այս առաջին նիստին մէջ, քննիչ յանձնաժողովը մասնախումբ մը պիտի կազմէ իր շորս անդամներէն, որոց պաշտօնը պիտի ըլլայ քանիցս այցելել մրցակիցներու շերամատուներն՝ բուծման միջոցին։ այս մասնախումբ ամեն անգամ և իւրաքանչիւր շերամատան համար տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ իր դիտողութիւնները պարունակող և ի վերջ իր աշխատութեանց, մասնաւոր տեղեկագիր մը պիտի խմբագրէ իւրաքանչիւր շերամատան համար և պիտի գումարուի դերնախագահին նախագահութեան տակ՝ պատրաստելու համար իր ընդհանուր տեղեկագիրը մրցակիցներու իւրաքանչիւր շերամատան համար և այս տեղեկագրով առաջարկելու համար քննիչ յանձնախմբին յայտագրին մէջ նախատեսուած պարգեւները, դրուած պայմաններուն համեմատ։

Սեպտեմբերի սկիզբն ի նիստ պիտի գումարի քննիչ յանձնախումբն և քննելէ եռք մասնախումբին տեղեկագիրն ի մասին իր առաջարկութեանց, որոշում պիտի տայ շնորհուելիք պարգեւներու մասին եւ այս առթիւ պիտի պատրաստէ երեք օրինակ տեղեկագիր, զորս պիտի ուղղէ առ որ անկ է, միանգամայն պիտի որոշէ մրցանակաբաշխութեան օրը։

Օմ· հանրային Պարտուց արկղէն պիտի վճարուի վերոյիշեալ ծախքերն, ինչպէս նաեւ 8000 ֆրանքի առաւելագոյն ծախսը՝ իւրաքանչիւր տեղւոյ շերամաբուծական մրցման սահմանուած, այն քննութեան համար զոր մասնախումբը պիտի կատարէ մրցակիցներու շերամատուներուն մէջ։ Մասնախումբին անդամները, բացի ծախքէն, իւրաքանչիւրը յիշեալ գումարէն պիտի ընդունի, օրն 50 ղրուշ, ամեն անգամ որ ճամբորդեն քննելու համար քաղաքէն դուրս կամ հեռի գտնուող շերամատունները։

Մրցակիցները պէտք է ապրիլ 3|15ին այս մասնախմբին բերեն, որ կը գտնուի կեդրոնատեղւոյն մէջ, իրենց թխման զըներիք ամբողջ հունտերը· մասնախումբը պիտի կշռէ գայնս և անոնց քանակութիւնը պիտի արձանագրէ իւրաքանչիւր մրցակցի անուան դիմացը։

Պրուսայի և Իզմիտի մրցակիցները պէտք է առ առաւելն մինչեւ ապրիլ 8|20 ին թխման գնեն, իսկ Պիլէճիկի մրցակիցներն ապատ են այս թխումն յետաձիլ առ առաւելն մինչեւ ապրիլ 15|27· այդ օրը մասնախումբը պիտի երթայ ամեն շերամաբուծներու մօտ հասու ըլլալու համար այս հրահանգին գործադրումին։

Մրցակիցները մէկ շերամատան մէջ մէկ տեսակ շերամ բուծանելու են· պարտաւոր են, «Տանտօյ կամ Քալալ» կամ այս երկու դրութիւններն ընդգրկող բոլորովին ուրիշ դրութեան մը համաձայն շերամաբուծութիւն ընելէ զատ, այսինքն թէ անհրաժեշտ է որ խոզակները մեծցուցեն ատաճանաղարակներու վրայ։ Մասնախումբը մրցումէ պիտի արտաքսէ ամեն մրցակից որ չյարգէ այս հրահանգներն ու պայմանները։ Մրցանակի արժանի չպիտի դատուին այն շերամատուներն, որոց բուծման տեւողութիւնը 40 օրն անցնի, որք Պաղատաի տեսակէն չարտադրեն առ նուազն 50 քիլօ թարմ խոզակ առ մէն մի 25 կրամ ունկ եւ Եւրոպայի դեղին տեսակէն առ նուազն 40 քիլօ, որք մէկ օրա մեռաքսի արտադրութեան համար սպառած ըլլան 10 օրաէն աւելի թարմ խոզակ, վերջապէս, այն շերամատուններն ուր հաստատուի թէ բուծման պահուն ծանօթ հիւանդութիւններէ մին գոյութիւն ունեցած է։

Վարչատրեալ շերամատուններուն մէջ արտակարգ և համեմատապէս գերազանց պիտի ճանչցուի այն շերամատունն որ մասնաւոր կարգադրութիւններ ունենայ հողմահարման և ոլոր բարեխառնում մը պահելու համար, որ Եւրոպայի դեղին տեսակէն արտադրէ 60 քիլօ խոզակ իւրաքանչիւր ունկէն, և 85 քիլօ՝ Պաղատաի տեսակէն, և որուն մէկ օրա մեռաքսի արտադրութիւնը սպառած ըլլայ 8 օրա և 300 տրամ թարմ խոզակ միայն։

Իւրաքանչիւր մրցակիցներու խոզակները՝ ցախատան հանուելէ տասն օր ետքը տեղեւ պիտի զրկուին, կշռուին և խառնուին։ Նոյն օրը մասնախումբը այս խառնուրդէն վար պիտի դնէ երկու օրա խոզակ զոր պիտի յանձնէ հիւսարանի մը՝ մեռաքսի վերածուելու համար։

Կ. Պոլիս 1|13 փետր· 93

ԸՆԻՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Կնոջ մը տապանաքարին վրայ հետեւեալ սրտաճմլիկ խօսքերը գրել կուտայ իւր ամուսինը։

—Արցունքներս զինքը չպիտի կենդանացընեն, անոր համար կուլամ։

* * *

Երիտասարդի մը հարցուցին թէ՝ իրմէ պզտիկ եղբայրը քա՞նի տարեկան է։

Երիտասարդը պատասխանեց։

—Երկու տարիէն մինչեւ տարիքը պիտի ունենանք։

* * *

—Կը յօրանջէ՞ք, կ'ըսէր կին մը իւր ամուսնոյն։

—Սիրելիս, պատասխանեց ամուսինը, այր և կին միեւնոյն անձը կը կազմեն, ուստի երբ առանձին ըլլամ՝ կը նեղանամ։

* * *

Տիկին Ս** ի աղջկան կը հարցնէին թէ՝ իւր մայրը քա՞նի տարեկան է։

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց, ամեն տարի մայրս ինքզինքը մէկ տարու պզտիկցուցած կ'ենթադրէ։ եթէ այսպէս շարունակէ, քիչ ատենէն ես իրմէ մեծ պիտի ըլլամ։

* * *

Մարդ մը կը հարցնէր Սոկրատին թէ՝ պա՞րտ էր ամուսնանալ կամ ոչ։

—Որն ալ ընես, պատասխանեց իմաստունը, պիտի զղջաս։

* * *

Օր մը կը հարցնէին Ֆոնթենէլի թէ՝ ի՞նչ միջոցով կրցած էր ունենալ այնքան բարեկամ և ոչ մէկ թշնամի։

—Սա երկու սկզբամբ, պատասխանեց, «ամեն ինչ կարելի է և ամեն մարդ իրաւունք ունի։»

ՑՈՒՇԵՐ ԵՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ինչո՞ւ համար սիրտն ալ յուսահատութենէ մը վերջ կրկին չ'ծակիր, ինչպէս քնութիւնը ձմեռուընէ վերջ։

—Կրօնական հաւատքը՝ ծերերու մարդոց ակռայներուն կը նմանի, որք թէկ կ'երերան, սակայն միշտ իրենց տեղն են։

—Մեր ունայնամտութիւնը մեր կրքերէն ամենէն խաբեբան է, առանց իւրաց թոզլու սէրը։

—Մարդոց կենաց վրայ ունեցած կարծիքը՝ իրենց կեանքին գործածումն կախեալ է։

ԴԱՐՈՒՍ ՄԵԾ ԳԻՒՏՔ

«Կեանքի երիտասարդացում և երկարացում Կօտինօ Էլիքսիրով, միակ անվտանգ դարման ընդդէմ «Անկարգութեան»։ Ուզեցէք Էլիքսիր Կօտինոյի վարչութենէն, Փարիզ, Ս. Լազար փողոց, թիւ 7, բացատրիչ տետրն, որ պիտի զրկուի ձրիապէս։

Սրուակը՝ 20 ֆր· 3 սրուակը 50 ֆր.

Ի Պոլիս կը վաճառուի «Քանդիւք»ի բրիտանական դեղարանը։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Փարիզի բժշկական Ակադեմիային եղած յայտարարութիւններէն կը հետեւի թէ ոչ մէկ դեղ կրնայ դէմ դնել ինֆլուէնցային՝ մօրիւ ձկան իւղին պէս։ Գիրպանց է ընդդէմ հազի, ցնցղատապի, յոյժ զօրացուցիչ է և գիրութիւն կուտայ, գործածելու է զայն կախաւ՝ ցուրտէն յառաջ եկած հիւանդութիւններուն առաջին առնելու համար։ Ուրիշ ամեն մարքաներէ աւելի սա կը յանձնարարենք· «Հօկի իւղը» (ռանկինճաձեւ սրուակներով) իբր լաւագոյնը, ամենէն ախորժելին և ամենէն սննդարարը։ Կը գտնուի Թուրքիոյ, Ռումանիոյ, Յունաստանի, Եգիպտոսի և Սուրիոյ բոլոր դեղարանները և 20կի քով, տէրը, Փարիզ, Բասթիլիոն փողոց, թիւ 2։

Կը յիշեցուննք մեր ընթերցողներուն թէ Բանամայի 1889ին 250,000 Ֆրանքի մեծ բաժինով վճարեալ պարգեւաւոր պարտատոմսերուն վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ փետր. 15ին (Ն. Տ.), և Պարլեթթա քաղաքին 100,000 ֆր. մեծ բաժինով պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ փետր, 20ին։

Մինչեւ փետր. 14ը, ժէֆ տը Բասթրօ և ընկ· Տունը, Մերթեպանի փողոց, թիւ 17, առժամեայ արժէթուղթեր կը յանձնէ։ 10 Ֆրանք վճարելով կարելի է մասնակցիլ յիշեալ վիճակահանութիւններուն։ 441 3—3

ՄԵՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԴԱՇՆԱԿԻ

Հիմնեալ 1889 ին

Ե. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 10, Բասած Խրիմեանի

Նոյն Բասածին մէջի մթերանոցը կը կրէ թիւ 6

Վաճառում և գնում, փոխանակութիւն և վարձում, դաշնակայարդարում և նորոգում, գաւառաց կողմէ յանձնարարութիւնք ամենայն խնամով և փութով կը կատարուին։

Դաշնակներ, Փար

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՕՐԹՀՐԷՆ ՍԿՍԱԾ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969

ՀԱՍՈՑՔ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 2,650,872

ՆՕՐԹՀՐԷՆ ՍԿՍԱԾ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,9[illegible]

ՀԱՍՈՑՔ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պրազիլ Մշ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն տարեկան վճարելիք ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեմասնաբար երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վճարեն նոյնպէս. նաև իրենց ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ յարդ ստացած գումարին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒՂ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ, 500,000 ՄԱՐԻԹԱՑՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրատարուին գիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Աղի փաշա խան գտնուած գործակալ Գ. Գալոյ Վերոյիշեալ Երեք Ընկերութեանն

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄՔԷՐԻ

Ժանտարմա տայիրէսի ժուրնալ մէջ-մուրը Բէյմալ էֆէնտինին մէսարիֆինէ մուգապիլ օլմագ վէ ժանտարմա վէզնէ-սինտէն վերիլմէք իւզրէ 308 սենէսի քեանունը էվէլինտէն չուպաթը նիհաեթինէ գատար 3 վէ 309 սէնէսի մարթընտան չուպաթը զատէսինէ ատկին 12 քի ճէման 15 պլբք գուբոնը հավի վէ պէհէր գուբոն 40 ար զրուշը միհեթվի սէրկի մէր գում թարաֆընտան գագաշն զայ իսլամ-միշ օլտուզունտան, հէր քիմին եէտինէ կէշմիշ իսկ թարիսը իլանան իթիպարէն 15 կիւնէ գատար ժանտարմա մուհաֆ-ազէսինէ թէսլիմ էյլէմէսի վէ իսրիմանինի թագտիրտ զայերտան տիկէրի իթա գըլընմասը իլան օլունուր։

Նո. 17 2—3

Էսմանը լիրայի օսմանի եիւզ զրուշ հիսապլայա իւշ եիւզ սէքիզ սէնէսինէ մահսուպլէն նիզամիէ խազինէսինէ օլան մաթլուպաթտէն մահսուպ օլունտագ իւ-զէրէ նիզամիէ թահնիէ իտարէսինտէ մէվճուտ վէ միթէբաքիմ օլուպ ֆիրուսթաթ օլունմագ օլան իքի եիւզ տօգսան տօ-գուզ պին գաբան վէ տէօրթ պին իքի եիւզ գըյէ ինմէ քէրէքէլ գըրդ էէսի պին սէ-քիզ եիւզ գըյէ ըաժ մ։ պիրպիրի իւզ։րինէ պէհէր գըյէսի օն բարայէ թալիպ էօհ-տէսինտէ օլուպ չուպաթը բուսմինին տէօրտ-տիւնմիւ բէնչչէնպիհ կիւնիւ պիրմիւզայիտէ սաաթ օնտա գարարը գաթիսի վիրիլէրէք սէ-կիզինմէ գարար իրթիսի կիւնինէ գատար եիւզուզ պէշ թէնզիլի գաագաչ իսրիլէմէ-մէկինտէն օլ վէճմէկի ֆիկրաթը մէգքիրլիտէն թէնզիլաթ իճրասը յլա մէգքիր էմրգտար արրանը իթասընա թալիպ օլանլարը ուժմագը Սէրասքերի լէվազիմաթը ուժու-միկէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի։

Նո. 19. 3—3

ԴԻՆ, ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԻԻՑ

Տոքթոր Մէյերի ընդմային հիւանդութեան, այս գիտի որ անթեան բաղդրութիւն մի է զուա բուսեղինաց, է գաձանամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան մարմնոյս վայրերու ջերմամբ կիսմայի-վան ու ապականալ օգերէն, որուն օգտակարու-թիւնն և ազաքնիչ ազդեցութիւնն երաշ-խաւորալ է նոսա անհամար արգեանցը ազդ գի-տուած։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օրին մէջ լուցացող թունաւոր անյչ.ալթելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մնան արնան մէջ, կը խանգարուին լեարդն և յառաջ կը բերին տեսակ տեսակ ցիրմերը և ա-գեր, և արեան թունաւորումն. որոց ամենաներ-նորուած է ջերմն և սարսուռ, թարգման ներ-պարբերական ջերմն, ընդհանրալ ջերմն մանդալին ամենդ և հրասաստ տենգերը։

Թունաւորալ օգերէ զատմանալ հիւանդու-թիւնք կը պատահին այն տեղերը ուր մթնոլորան տպականալ և թունաւորալ է ճահիճներէ կամ մանգանաւորուրալ վայրերէ մանհանա նիւթե-ով, կամ քաց տղբանոցներէ և ականներու ծան-սիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարգիկ կը ծծեն ընչաւութեամբ։

Այսերի ջերմն ու տենդից դեղը կը ընդէ այդ ունաւոր նիւթոց կամ կազդուրութիւնդ գուրս կը գանե զայն մարմնոյն մէջեն, որոյ գոր է ածութիւն սուսգուպէս անվատանգ և անվնաս է և օգուտ ստոյգ, միայն թէ տրուած հրամանգի համեմատ գործածուի։ Կը ծախսի Մինասեան և Դէկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլիս։ 350

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՍՏԵՓԱՆԱՆԻ Կ. ԲԵԶՄԱՋՕՂԼՈՒ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Մուրէ խան, Վալտոս թաղ թիւ 2

Մեր դրամատունը կ'ընդունի առևտրական կամ սեղանաւորական ամեն ձեռնարկ ի մայրաքաղաք եւ օտար երկիրներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով բաժնեթուղթի վրայ փոխատուութիւնք գանձմունք ասա և յօտար երկիրս, վճարում տոկոսի կտրոնների եւ պանքնոտներու, ի հրամանի տոմսեր կը յանձնէ մեծ և փոքր Ցունաստանի, Եւրոպոյ եւ Թուրքիոյ վրայ։ Եւրոպական տէրութիւններէն երաշխաւորեալ վիճակահանութիւններու պարտաթուղթեր թէ կանխիկ թէ ամսական 20էն 100 զրշ. վճարումներով եւ ամեն դիւրութիւնք յանախարդաց վիճակահանութեանց եւ շահերու գանձման քոնՏրոլին։ Ի ստորեւ նշանակեալ պարտաթուղթերէն ամեն գնող առաջին վճարումէն տէր կ'ելլայ պարտաթուղթի՝ պաշտօնագրով մը որուն կը միանայ պարտաթուղթին թիւը կրող նամակ մը և այդ թուականէն իրաւունք կունենայ ամեն վիճակահանութեան, և թիւն ելնելուն պէս իրաւունք ունի իր շահած գումարին ամբողջական վճարման։ Գնուած բաժնեթուղթին տոկոսները գնողին կը վերաբերին առաջին վճարումէն ետր։ Աւելորդ է պարզել բոլոր առաւելութիւնն որ յառաջ կուգայ պարտաթուղթեր գնելու այս միջոցն այն անձանց համար որք ամիսը փոքր գումարներ ունին տրամադրելի։ Եւ որք օգտակարապէս և երաշխաւորութեամբ կարող են ի կիր առնուլ իրենց փոքր խնայողութիւնները՝ յոյս ունենալով հարստութիւն չունել առանց զոհողութեան։ Մինակ միջոց կարենալով ամիսը 20էն 100 զրուշ տրամադրելի ընել պարտաթուղթերու գնման համար, առանց վնասու, նոյն իսկ եթէ բանը նպաստաւոր չըլլայ ժամանակէ մը եաք կը ստացուի տոկոս բերող պարտաթուղթի մը, 200էն 500 ֆրի դրամագլխոյ մը։

387

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵ

	Տարեկան վճարման թանց թիւը	Մեծ թիւերուն գումարը	քուբօնին տարեկան վճարումը
Ցունաստանի 4% դանքան	3	թիւ 27, ֆր. 300,000	ֆր. 16 զրշ. 100
Քրէտիթ Իմոպիլիէ տը Ֆրանս 3%	6	,, 594, ,, 1,060,000	,, 15 ,, 100
Անգլէտէ քանսոլիտէ Փարիզի 3%	4	,, 352, ,, 1,500,000	,, 12 ,, 100
Բէտէի ֆոնտի եգիպտական 3%	12	,, 312, ,, 1,500,000	,, 7.50 ,, 50
Բէտէթի իմոպիլիէ տը Ֆրանս անտոկոս	2	,, 444, ,, 314,000	,, 7. 5 ,, 20
Անգլէտէ Քոմունիալ Պրուսեզ քաղաքին	6	,, 141, ,, 295,000	,, 2.50 ,, 20
Սամ. պարտաթուղթ անտոկոս	6	,, 300, ,, 3,600,000	,, ... ,, 20

Royal Windsor

ՀՈԶԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունիք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցած են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէք Ռոյալ Վինսորի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան տանին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուսայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափին։ Այս դեղ, որուն տերը չգտնուի արժանացած է մազերու միակ վերանորոգիչ է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառուում օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի զրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վերջինի վարդի սպիդանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախուի Ռոյալ Վինսորի ծախուած տեղերը։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԵԱՆ

Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Պոլսոյ դէպ. կանոնաւոր ճանապարհ

«Անաթօլի» շոգենաւը, ամսոյս 21ի երեքշաբթի օրը ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Պոլսոյ Հաւանգիսատն ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Տրապիզոն և Տրապիզոն։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Բաղդէն և արտ ուղեւորութեան նաւագնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գրագիւսարար ԹԻՄՈԹԷ ԸԷՊՈՒԼ
Մոմհանէ Սիթէ Ֆրանսէ

5

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ

Այս ամիսը երեսս անտամ կը բանին Լիվերփուլ և Աբեսելլա դէպ

Անուանք	Թոնայ	Անուանք	Թոնայ
Լուսանիա	7718	Գասպանիա	4845
Եգիպտոս	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ալբանիա	7268	Մարոկոս	2403
Բաւարիա	5587	Ազիա	2393
Սեսիլիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թունիզիա	2246
Սիթիա	4557	Բաղդատ	3144
Ալէքսը	3248	Թրինիտատ	699
Քէնար	1876	Մարոկոս	1355
Շերոսուրկ	1614		

«Մարօքքօ» շոգենաւը, նաւապետ Ճօն Քինկ, Լիվերբուլ պիտի երթայ այս շաբթու, Իզմիտի ճամբով։

Դիմել ռ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼի գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսանդրիոյ խան, թիւ 401
Զմիւռնիա

17

ՔԻՐԿՆԵՐ ԵՒ ԸՆԿ. ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԵՔԵՆԱՑԻՑ

Ի ԼԱՅՓՑԻԿ—ՍԵԼԼԵՐ ՀԱՄԱՐ

Կը շինեն Ճոթ Մանուֆէքչուրէ

ՍՂՈՑ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՓԱՑՏ ՏԱՇԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՈՒՂՂԱՁԻԳ ՍՂՈՑ

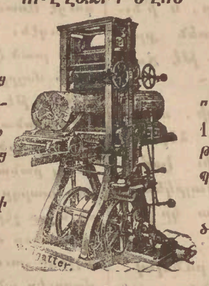

ՇՐՋԱՆԱՁԵՒ ՍՂՈՑ

Մեքենայք՝ առաղձարանաց համար, կահկարասիի գործարանք, դրամարկղի գործարանք, սղոց մեքենայք, երկաթուղեաց մեքենայք, եւն. եւն.

Գործարանը 22,000 է աւելի մեքենայ մատակարարած է։

ՓԱՅՏ ԵՂԿԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱ

Ամենարարձր աստիճաններ և ոսկիէ չքաղրամներ, Անվերս 1885, Բօրթօ Ալեկրօ 1881, Թրէվար 1891, Միւնիխ 1888, Գերլիզ 1889։

Աշխարհի ամենէն մեծ գործարանը։

Էրնէսթ Քիրքնըր և ընկ. Կ. Գալոս, Ղալաթիա, Սելանիկ խան թիւ 13 ընդ տը-ներնութեամբ ճարտարապետ Գ. Սրբինկոհօլայի։ 101

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ՁՈՎԱՑՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

T/AMAR INDIEN GRILL.ON

Ընդդէմ ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ Արիւներթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, տամոքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. Կրիզլոն, 33, Արշիվ փողոց և դեղարանաց մէջ։ 33, rue de Archives 120

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ՇԹԱՅՆ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ

Մարդոց, Տղայոց, Կանանց, Օրիորդաց և Տուրէն ազգինց համար

Քարաքէօյի հրապարակը, թիւ 20, մեծ վաճառակուն Պորսայի և Եէնի Ճամի փողոց, թիւ 8, Թիւնէլին մօտ։ Այնան եւ ձմրան եղանակներուն համար մեծաքանակ հանդերձներ բերուած են ՄԱՐԴՈՑ, ՄԱՆՉԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Վերջին նորելուկի ձեւերուն այնքան ճաշ և բազմազան մէկ ընտրութեամբ որ զարմացաւ պիտի առթէ որչափ ընտիր ճաշակի, տեսակի և դիմացկունութեան նոր նշանի ալ հանդերձներու գնոց գերազոյն ժամանութեան կոչոյ։

Կանանց, օրիորդաց և փոքր աղջկանց զգեստներու ՄԱՆԱՒՈՐ ՃԻՒԼԵՐ որք կը պարունակեն մեծաքանակ մանթոներ, բանկանոներ, բերլուրներ (ժաքոնեզ մետաքսեայ ստատոլ և առանց ստատոլ), սուրգի զգեստներ, ուղեւորութեան մանթոներ, անջրանցիկներ, երկար և կարճ վիկիթներ, թաշչպատ և մուշտակաւոր ժաքեթներ, մուշտակաւոր ռոթոնտներ, ինչպէս նաեւ մեծ մեծերք օրիորդներու, փոքր աղջիկներու և մանուկներու համար, ամենաբարձր ճաշակով և վայելչութեամբ։

Գինները զարմանալի կերպով համեստ են 354

ՖԷՐՆԷԴ—ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքաղրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ։

Բոլոր տարբեր յաջողութիւն Իտալիա, Ամերիկա, ի Հնդկաստան, Արեւելք և Եգիպտոս։—Շքաղրամ 1885ի Ամերդամի, 1884ի Թուրին, 1883ի Նիսի, 1881ի Մելբուռնի և Պրուսելի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիեննայի մի ջաղդային ցուցահանդէսներուն մէջը։

Ֆէրնէդ-Պրանգա առողջապահական ամենէն ծանօթ պիդէրն է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իրը զգուշական գրամանական ճաշնային երկիներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և բոլորալի։

Ֆէրնէդ-Պրանգա կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանգարտեցնէ ծարաւը, կը դադրեցնէ ծարաւը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու զաւայը, ջղային ցաւ և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիդէրներէն և ամէնէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իրը ախորժակբեր։ Ճաշէն յետոյ, ապրուստ մարսողական է։ Կարելի է խառնել զանի վերմութի, գինիի, Սելցի ջրոյ և խաղողի հիւ։

Ֆէրնէդ-Պրանգա, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՒՄ և ԼԻԳՈՒԻԱ 2218

COMP' RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ԳՈՒՄԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱԳՈՒՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ,

Նաւթուաս երթեւեկութիւն։

6. 113 Սանտաի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
12 211 Սիկիսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէանի ճամբով։
Պշ. 3/15 Սիվիտաբիլի սուրհանդակ. առաւօտեան ժամ 11ին։
Չ. 3/15 Սուրհանդակ գնալի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստներ մինչեւ պարապ. առաւօտեան ժամ 11ին։
Հ. 4/16 Սմիւռնայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. —Փետր. 2/14, երեքշաբթի օրը կ գտնուին գեղի Սուրիոյ նաւահանգիստներ մինչեւ ու, դեւորդ Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Կորինթոսի Պէյրութի. ածա. և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւերի։ 9

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԱՒ

Գրանցեալ Մարսէյլ, Կ. Պոլսոյ և Օրենսալ մէջ

ԹՈՄԱՍԱՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔԼԵՐ

Անուանք	Թոնայ	Անուանք	Թոնայ	Անուանք	Թոնայ
Լիզանս	2000	Գլասմինկ	1600	Բարէրմ	3200
Պենէլոպ	3000	Կարլիսէ	5500	Բանատէր	1700
Աբոլլո	5500	Կիդանս	2200	Բրաիէ	1500
Մարկ	2800	Կոլզ	1300	Թոլզ	1000
Ադրիատիք	2000	Կրօանս	2200	Ռուսիգ	2800
Պասանս	3000	Հիրտ	2000	Իրլանդ	4400
Պորտոնիս	2200	Հիրատկ	3800	Իրլանդ	3200
Պրամ	2000	Հինտու	7000	Թոլզ	3000
Գրիֆիսլը	8800	Հուտպէր	1200	Բոմէ	3500
Դէլրոս	2600	Գլասկ	5000	Բրազիլ	3500
Դալիրսս	2500	Ճիանս	2300	Պարէնս	4000
Գամէս	2100	Քէլոս	2000	Ամերիկա	2200
Գաբ	2000	Քոլբրիս	4200	Պարիս	2000
Գոմ	2700	Քոլնս	2200	Բիրլին	2000
Գիրտակ	5000	Լէս	2000	Սորէնտ	4500
Դրիթ	2500	Լէբանթ	4500	Թ. Ռուիսլ	3000
Դուլբրաս	3400	Լիվրիս	3000	Թուրս	1200
Տիգ	2500	Մարսէ	1500	Թոլիսա	2800
Տամինս	2500	Մարգարիտ	4300	Թոբրաս	900
Տուրս	4800	Մարգարիտ	6500	Գարիսն	5000
Տրաբս	2100	Մրիս	2000	Վալերիանս	5000
Իսպանս	2600	Մուրնս	3100	Եէնս	3500
Էրասրաս	3000	Նէլս	2000	Զէնրա	1000
Էլէգրիս	3200	Օրլանս	3000	Տիգրանիս	200
Ռանթ	2600	Օթելլ	5000	Զամոր	200
Խալբան	800	Գէրան	4500	Զէրտ	140
Լիոն	700	Գէգ	2000	Մարիս	120
Դիրիլն Մնաց					8000
Իզմիրն Մնաց					8000
Լարգիսն Մնաց					8100

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՍՈՆ
Գրագիրներ
Թիւ 17-18, Փիլիպէ Մելէք
293 Խան. Ղալաթիա

ՄԱՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ Ի. Մէքիրէրսոնի դէպ բանալ ընթացք

Անուանք	Թոնայ	Անուանք	Թոնայ
Քանրաս	4200	Սիրիա	3000
Ֆէրրա	4000	Օսպրեա	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Մեսոպոտ	3250	Թէրա	3000
Թիրա	3250	Լոգիս	800
Մակասար	3250	Գլենա	800
Մարիթիս	3250	Սէրիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՋԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
292 Գ. Հէյլս Սգրիդ Լիվրու

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԼԻՈՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ 33

Պ. Պ.

Ա. Տ'Էշթալ, ազգին երեսփոխան, նախկին վարչ Ֆրանսական Պանքայի, նախագահ Ֆառանսայի Հարաւային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. Մալէ, Մալէ եղբարց Դրամատունէն, նախագահ «Բարիզ-Լիոն-Մէտիթերրանէ» եր կաթուղեաց ընկերութեան, նախագահ Օսմ. կայս. Պանքայի, ԴԵՐ-ՆԱԽԱԳԱՀ
Թ. Օտլնու, նախկին դրամատէր, նախագահ Վիէյ Մոնթանտրի և Էբինաբի ածխահանաց ընկերութեան։
Հիրսել, նախագահ Մէլիւզինի՝ Տրոյին Ապահովագրական ընկերութեան։

ԴԵՀԻ ՏՆԵՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Պ. Պ. Շառլը Ռոզիր. նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Գաստոն Ժ. Սորոնգ, նախկին ելմտական ընդեմ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Ս. Ձեցմոնը, Հօթինկեր և Ընկ. դրամատեարց տունէն։
Ֆ. Միշօ, նախկին նախագահ Սենի Առեւտրական Դատարանին, վարչ Ֆրանսական Պանքայի, վարչ Ֆառանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց։
Հ. Միրաբօ, Միրաբօ Բաքար, Բիւրարի և Ընկ. դրամատեարց տունէն։
Ռ. Թիրիենեցոնը, Լանտի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարչ։
Ա. Վէրն, Վէրն և Ընկ. դրամատեարց տունէն, վարչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆառանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարչ Օսմ. պանքայի։

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Պ. Պ. Ալպիր Ֆոդ, ՏՆՕՐԷՆ
Էմիլ Լը Սէն, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԺԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձելի ապահովագրին (Բոնֆ)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 160,570,000

ԿԵՆԱՑ ԺԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարք ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Գալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, թիւ 2